

MRS. GANDHI'S LAST TOUR

RAM DAS, the Hindu correspondent in Bhubaneswar broke down. He could not control his tears. Standing amidst a crowd in the compound of the Press Trust of India (PTI) office on the afternoon of Wednesday, October 31, Ram Das was holding a flash copy of the news agency which read: "Mrs. Indira Gandhi is no more."

The young journalist sobbed, "What is this? We met her only yesterday.. She was addressing the press conference at Raj Bhavan.. and just the day before I saw her addressing the public meeting at Sainthala. Today she is no more. I can't believe it."

Mrs. Gandhi was in Orissa from the morning of October 29 till late the following evening. On Wednesday morning, she

By **SANJEEV GAUR**

was no more.

But the 34 hours she spent in this poor and backward state of India were memorable. She captured the hearts of the Oriya people. Wherever she went, slogans of "Indira Gandhi ki jai" rent the air. The entire tour was incident-free: There were no demonstrations and no black flags. Orissa, too, enchanted Mrs. Gandhi. At every public meeting, she mentioned, "Orissa is a beautiful state. For historical reasons, it is poor and backward. But it has the richest cultural heritage in the country. It is the land where the famous Kalinga war was fought."

Mrs. Gandhi arrived at Bhubaneswar on Monday, October 29, in a Boeing plane. She had had her breakfast on board the aircraft while flying from Delhi. Accompanying the Prime Minister was Peter Ustinov, the renowned film maker, along with his team; who was making a film on her visit to Orissa. A British columnist, Baria Ramzi Alu-muddin, also accompanied her.

Half an hour after landing in Bhubaneswar, she boarded a MI-8 Indian Air Force helicopter, which flew her to Sainthala in the Balangir district of eastern Orissa. Defence Minister S.

Mrs. Gandhi meeting people at her residence: overwhelming response

B. Chavan, Union Minister of State for Defence, K. P. Singh Deo and Orissa Chief Minister Janaki Ballav Patnaik were with her in the helicopter.

Mrs. Gandhi made a brief speech at Sainthala. She was critical of the U.S. and Pakistan. She said: "They (the U.S.) continue to send arms to our neighbour. We are worried because these arms have always been used against us." She concluded her speech by shouting "Bharat mata ki" and the large

crowd responded with "Jai". This was the way she concluded her speeches at all the public meetings she addressed later. At Sainthala, she laid the foundation stone of the first ordnance factory in Orissa.

In the land of tribals

From Sainthala, Mrs. Gandhi flew to Umerkot in Koraput district. On board, she asked Patnaik about the new place and was "overjoyed" to learn that she was visiting the land of

tribals. The Dongriya Kond, one of the most primitive tribals of Orissa, clad in traditional costumes, their bodies laden with brass ornaments, were waiting to welcome the Prime Minister and present a dance in her honour. Seeing them standing at a distance, Mrs. Gandhi ordered that they be brought close to her.

Mrs. Gandhi enjoyed the tribal dance so much that after it was over, she went to a young tribal girl, hugged her and affectionately pinched her cheek. An old tribal couple came forward to submit an application to her. Mrs. Gandhi did not let her aide receive the application but went forward herself to receive it. Then turning to the Chief Minister she remarked: "They should be helped. Do whatever you can."

Mrs. Gandhi's fondness for the tribals dates from the time she studied at Shantiniketan. Recalls Patnaik, "In 1978, when Mrs. Gandhi was out of power, she visited Orissa. I was then the PCC(I) president. We were coming to the circuit house from Bhubaneswar airport, when on the way, Mrs. Gandhi saw two tribal girls waving their garlands at her. She asked the driver to stop the car and got down and received the garlands from them. She told me later, 'Whenever I see the tribals, I feel I'm one of them. I think that in my previous birth, I was born a tribal.'"

From Umerkot, Mrs. Gandhi went to Malkangiri, another tribal area in Koraput district. Once again, there was a big crowd waiting for her, the women outnumbering the men. She watched a tribal dance before making a speech. At Baligura, where she went from Malkangiri, people were sitting on tree-tops and hill-tops in order to have a better view of the Prime Minister. To quote Chief Minister Patnaik, "She felt overwhelmed by the response."

Mrs. Indira Gandhi went to Orissa on the morning of October 29 on a two-day visit. It was the last tour she undertook. Flying by helicopter to different districts in the state, Mrs. Gandhi spoke at a number of public meetings, "capturing the hearts of the Oriya people". A detailed account from our correspondent in Bhubaneswar.

With the Warli tribals of Maharashtra: long-standing fondness

From Baligura, Mrs. Gandhi returned to Bhubaneswar on Monday evening.

Mrs. Gandhi was very fond of saris. At the Raj Bhavan she told the Chief Minister: "I should like to buy some original Oriya saris. But they should have simple, traditional Oriya designs." Mrs. Gandhi chose three saris from the selection showed to her.

At the Raj Bhavan, she conducted informal talks with senior officers in the Orissa government.

Mrs. Gandhi ended the first day of her date with Orissa by addressing a workers meeting in the PCC(I) office in Bhubaneswar. She spoke in simple Hindi. She said, "I'm not afraid of the elections. Elections are a part of democracy. I'm not afraid of their (Opposition) unity. They unite and again get divided. But we should remain united. We should remain one."

Packed schedule

Tuesday, the second day of her Orissa trip, began with a

news conference at 7.30 a.m. Mrs. Gandhi was cool and composed while replying to the questions put to her by newsmen. But she got a little excited when a reporter asked her to elaborate on the threat from Pakistan that she had been talking about repeatedly. She said: "You newspapermen should be aware of what is happening around us. You should know about the latest developments. Unfortunately, you don't read much. Have you read *Power Without Responsibility*? You all

should read this book." She added: "I'm not critical of the press in general but some..."

Her next programme was at the state museum. She inaugurated the museum's golden jubilee celebrations and spent one hour there, appreciating every piece of art displayed there—paintings, handicrafts and sculptures. While walking around the exhibition hall, she remarked: "I feel like coming to Orissa as a tourist once again."

Mrs. Gandhi then left for Nuapatna in Cuttack district to inaugurate a new spinning mill there. Once again, saris came her way and she could not resist the temptation of buying some more. After addressing yet another mammoth public meeting at Deogarh in Sambalpur district, where women again outnumbered men, Mrs. Gandhi came to Gopalpur in Ganjam district. There she inaugurated the first phase of the Air Defence Guided Missile School Centre. She addressed another public meeting and also addressed the jawans.

Mrs. Gandhi addressed two more huge public meetings at Jajapur and Marsaghai in Cuttack district before returning to Bhubaneswar that evening.

At 5.15 the same evening, she was to address the last public meeting of her life. She was on time. And it turned out to be the largest public meeting in the history of Orissa. There was a sea of humanity at the parade ground. Perhaps the people had come to pay their final tribute to her.

Mrs. Gandhi was emotional in her speech. She said, "Today I am alive. Tomorrow I may not be here. I am not afraid. But every drop of my blood will be shed for the country." Only 15 hours later, an assassin's bullets ended her life.

Mrs. Gandhi's tour of Orissa ended at 5.30 on Tuesday evening. Before flying back in the Boeing to Delhi, she received garlands and bouquets from her admirers at the Bhubaneswar airport. Just before boarding the plane, when Chief Minister J. B. Patnaik told her that he would like to visit Delhi on November 7, Mrs. Gandhi replied humorously, "Yes, if you come, try to look me up..."

Shivaji's escape from Agra

Shivaji, along with his 9-year old son Sambhaji, escaped from the Moghul emperor Aurangzeb's captivity in Agra in August 1666 and returned to his small kingdom in Maharashtra. This was a great heroic feat of Shivaji. It has served as a legend for poetry, novels and drama for the past three hundred years. The legend has generated several popular beliefs.

One of the beliefs is that Shivaji had won over Mirza Jaysingh a Rajput general of the Moghul army, who had come all the way to capture Shivaji. Another belief is that Shivaji and Sambhaji escaped in huge baskets carrying sweets. He had played a ruse that he and Sambhaji were taken ill and therefore wished to present sweets in baskets to the noblemen of Agra.

The historians have discussed the episode at length and have held different views about certain details. One view is that Shivaji went to Aurangzeb's court willingly to receive orders for the conferment of a Jehagir on him owing allegiance to the Moghul power. Another is that Aurangzeb himself connived at Shivaji's escape.

The recent research disproves all such beliefs. G.T. Kulkarni, a research scholar of the Deccan Colleges, has studied the original documents from the Persian sources such as the court diaries and the documents preserved in Rajasthan, such as the letters of the Mirza's secretary. He has collected a lot of evidence which throws new light on the episode. He gave a talk on this subject in the late Mahamahopadhyaya Datto Waman Potdar lecture series organised by the Maharashtra Sahitya Parishad last week.

The evidence leads to the conclusion that Mirza Jaysingh was the culprit and Shivaji the victim. It was the Mirza's shrewd statesmanship and invincible loyalty to the Moghul emperor that beguiled Shivaji, who saw through the game only when he was put behind the bars by Aurangzeb. Jaysingh had no sympathy for Shivaji or his cause. For him Shivaji was an unignorable force, though not very powerful, in the political situation of the day.

If he joined hands with the Adilshahi and Qutabshahi rulers in the south, the three would spell a great menace to the Moghul empire. Therefore the Mirza wished to keep Shivaji. But the time was not propitious. Therefore the Mirza decided to win him over somehow to the Moghul side and either set him against the two Muslim dynasties or use him as a buffer.

This opportunity came to Mirza in the form of the treaty after Shivaji's crushing defeat by the Moghul army in the battle of Purandar. Under the terms of the treaty, Shivaji had to part with 23 forts and a sum of four lakh Hons to the Moghul. He would retain only 12 forts and the territory yielding revenue of one lakh Hons. He must provide armed assistance to the Moghul army against Adilshahi and Qutabshahi. He should conquer the territory of southern Konkan for

the Moghul. He should go personally, along with his apparent son Sambhaji, to the Moghul court to receive the honour of a Jehagir from the emperor.

The terms were humiliating. They made Shivaji a virtual servant of the Moghul crown. Going personally along with Sambhaji, to the Moghul court was fraught with danger of being killed or imprisoned for life. But Shivaji had no other go except to accept the terms.

The Mirza also made false promises to Shivaji. He assured that there was no danger to his or Sambhaji's life. He sent Shivaji to Agra under the care of his son Ramsingh but did not recommend any honourable treatment to Shivaji in the court. On the contrary, he informed Aurangzeb that Shivaji was an ordinary zamindar who would be finished in a few years.

Accordingly, Aurangzeb did not treat Shivaji as an equal and ordered him to stand one place below Jaysingh whose rank was not very

high. This insult infuriated Shivaji and he lost his temper. As a consequence, he was put under rigorous house arrest.

There is no substance in the view that Aurangzeb connived at Shivaji's escape. On the contrary there was strict vigilance on the house where Shivaji was kept. Ramsingh had initially stood surety for Shivaji but Aurangzeb later cancelled it and blamed Ramsingh for protecting Shivaji. He removed Shivaji from Ramsingh's custody and put him under the custody of Radan Khan, a butcher.

In the meantime Aurangzeb asked Jaysingh what promises he had made to Shivaji. Jaysingh sent a reply that no promises were given except the safety of life. So, Aurangzeb planned to send Shivaji to Kabul which would virtually be an imprisonment for life. Shivaji got sense of this plan and decided to play his own games. He asked permission to send his men back to

Maharashtra. Aurangzeb readily agreed because it meant disarming of Shivaji and hence less chances of his giving a slip. And later Shivaji and Sambhaji both disappeared miraculously just a day before they were to be removed to the butcher house.

The story of Shivaji's escape in the sweetmeat baskets is not credible. There is evidence to show that he left the house in disguise. His room was thoroughly examined soon after the escape. The things found were a mirror, a headwear and a pair of shoes. An officer of Narwar, a village near Agra, reported later that five persons were seen going on horsebacks. They were stopped and interrogated. But they produced permits with the seal of the collector.

On his return to Maharashtra, Shivaji wrote a letter to Mirza Jaysingh saying, "at your instance, I went to Agra. But my purpose was not served. So I came back."

Samarth Ramdas in cassettes

Swami Samarth Ramdas has so far been excluded from the tradition of saints because he was a saint of a different mettle. While other saints concentrated on devotion to God and were detached from mundane life, Ramdas laid stress on leading a social life conscientiously and made people politically aware to guard their religion and culture against the alien onslaught, thus helping Shivaji in the establishment of a Hindu state.

Above all, Ramdas did not belong to the Warkari sect, to which the other saints from Dnyaneshwar to Tukaram belonged and which has the largest following for the past 700 years. Yet Ramdas was a saint who also outpoured his devotion to God like the other saints. But in the tradition of bhajan, which has been set by the Warkari sect, a bhajan composed by Ramdas is hardly sung.

Though Ramdas is less popular than the other saints, his works are of a great value. His major work, *Dasbodh*, is a reservoir of worldly wisdom. His *Manache shlok*, is an anthology of over one hundred stanzas of four lines each. In it he addresses the mind to behave righteously in the world and mediate on lord Rama in daily life. It teaches moral virtue and devotion to God. Like the other saints, Ramdas has also craved for divine grace in his "Karunashtakas".

The short poems of the *Manache shlok* and the *Karunashtakas* have a lyrical quality and a profound emotional appeal. Their robust expression in a coarse language and simple diction has a charm of its own, apart from their wise counsel and devotional fervour. These qualities have been expressly brought out in two cassettes recently released. It is for the first time that the attention of well known musicians is drawn to the poetry of Ramdas.

The cassettes

The first cassette, titled

"Samarth Chhand", is produced by the Kaushik Publications of Satara. It consists of ten devotional songs, mostly from the *Karunashtakas*. They are all set to music by the composer and poet, Sudhir Moghe. The

tunes are simple and mostly in the style of the traditional *abhang*. Some of the songs are sung in the semi-classical fashion of *kirtan* while the others follow the unsophisticated *bhajan* style. The accompanying orchestral music is an addition to the traditional type of singing.

The songs are sung by well known singers. One of them, namely *Ram savala Sundar*, is sung like a duet by Ravindra Sathe and Anuradha Marathe. Another song, "*Pai, kon wo sajani*" sung by Anuradha Marathe, has an intense lyrical appeal. It reminds one of the soft and emotion packed love-lorn *viran*, or songs of separation from the lover, by saint Dnyaneshwar. The other main singers are Sharad Jambhakar, Shreekanth Pargaokar, Shivanand Patil, Upendra Bhat and Uttara Kelkar. Besides, there are half a dozen singers in the chorus. The introduction is written and rendered by

Sudhir Moghe himself.

The other cassette, titled "*Manache shlok*" is produced by the Super Cassette Industries at the instance of the famous playback singer, Anuradha Paudwal. It consists of about 75 selected stanzas from the *Manache Shlok* and a few *Karunashtakas*. The music is composed by Shreedhar Phadke.

It retains the traditional tune of the shlokas which is like a rhythmic chant. There are only a few notal variations to break the monotony of the chant. The *Karunashtakas* are set to varying but simple tunes. There is no background music except the bold accompaniment of *Pakhawaj*, drops of bell sounds, and the drone of a *Tanpura*.

This cassette is wholly sung by Anuradha Paudwal alone. She is a prominent film singer who is esteemed as a promising substitute to Lata Mangeshkar. She has a chaste and mellifluous voice. She has sung these stanzas, particularly the *Manache shlok* in a heart touching manner. Clarity and elegance mark her pronunciations of words. There is a feel of piety in her singing.

Anuradha had taken the initiative in making this cassette. She has also collected stanzas from the *Durgasapta-shati* (Seven hundred stanzas of prayer to the goddess Durga) and another of Tulasidas devotional songs. She has plans to make a few more cassettes of devotional poetry. Gulshan Kumar, proprietor of the Super Cassette Industries, has provided her all necessary facilities for the projects.

Anuradha is religious minded. She ardently wishes that her devotional music should reach every home. Especially the cassette on *Manache shlok* should go to every school, so that children learn them by heart. That is why the price of these cassettes is kept as low as Rs 18 only.

Good performance by Malavika

By S. Ramachandran

It was a superb Bharata Natyam performance by Malavika Sarukkai presented by Poona Sangeetha Sabha at Tilak Smarak hall on Monday evening.

Many of the present-day dance recitals are an eye sore to a true art over. It is more a tendency towards exhibitionism than any thing related to art. The undue importance given to the loudness and brilliance of the costume and jewellery, the glaring lighting arrangements, not to speak of the frequent change of dress (lacking at times even a remote sense of appropriateness), indicate the growing tendency to exhibit oneself. But all these were totally absent in Malavika's recital.

The *Pushpanjali* and *Nataraja Kavuthuvam* brought out all the grace and vigor and subtleties of dramatic expression — combination

of *tandava* and *lasya*.

The choice of *Varnam* was unique

and rare — a composition by the great Muthuswami Dikshitar. The *Vilamba Kala* — very correctly was gone through with particular consideration for details. This was also a get-away from the usual run-of-the mill *Varna* expositions which are normally rendered in *Madhyama Kala* which are apt to resemble a morning physical training exercise! The *Jathi Koravais* were breath-taking and executed to perfection.

The two pieces for *Abhinaya* — in *Sowrashtram* and *Panthuvaram* were rendered beautifully, expressing the entire gamut of various shades (including the subtlest) of feeling through appropriate gestures, poses (*mudras*) and facial expressions. It has been an almost unbroken custom to choose *Srīngara Rasa* pieces for the purpose. Amongst all forms of devotion, perhaps, the most effective is the

nayaka nayaki bhava, the human soul surrendering itself as the beloved *nayaki* to the *nayaka* of the Universe. There was glow and splendour of expression in Malavika.

There was that fine and exact sense for word, structure and rhythm. Malavika displayed her great sense for form and style, the passion for just expression, the true and firm touch of a great artiste — pure, perspicuous and musical.

The orchestral ensemble was very good, although, one could feel the flutist's inability to reach the notes in higher octaves. Perhaps this was due, to the fact that, instead of the customary flute, about a foot long, he was playing on an instrument more like the *bisuri*. Also the introductory translation for every piece tended to be stretched a bit and one thought it could be largely reduced.

N.K. Kulkarni to be feted

'Enkay', Mr N.K. Kulkarni is one of the popular writers in modern Kannada. He is the chief guest for the Nadahabba celebration this year.

The Karnataka Sangh, Pune celebrates Nadahabba every year during Dassera festival which is a national festival for Kannada people. Mr N.K. Kulkarni popularly referred to as "Enkay" is the chief guest and he will deliver a lecture at Maharashtra Sahitya Parishad on October 16 at 6.00 p.m. Dr A.R. Toro, principal of Jedhe College of Commerce and wellknown Marathi critic will preside over the function.

Mr N.K. Kulkarni is a versatile writer in Kannada and has about 60 works to his credit. Though he has penned about 8 novels, he is more known for his dramas and literary critical writings.

Born on August 29, 1913 at Gadag,

in Karnataka, he started his life as a teacher and also editor of a monthly magazine. He also served

as the assistant editor of *Lokrajya*, a publication of Bombay government. From 1946 to 1971, he served

the All India Radio and during this period his literary talents blossomed vigorously.

His radio plays "*Kasi hridaya*," "*kanna tereditoo*" and *Pallavi* were translated into all other Indian languages. His *Dalita dundubhi* won the first prize in 1976 in All India Radio play writing competition.

His novels '*Savina udiyalli*', '*Eradaney*' and '*Sambhadha*' '*Kalopajeevi*', '*Moora Talemarn*' have got their own place in modern Kannada literature. In his writings he depicts the finer emotions of middle class society characters.

Mr Enkay is one of the good friends of the literary giants, Bendre and V.K. Gokak. He can speak and write authoritatively on the writings of these tall men. His *Vinayaka maha-darshan* is an elaborate and objective volume on the life, writings and thoughts of Mr V.K.

Gokak.

Mr N.K. Kulkarni is also an authority on the great epic of *Kumaravyasa Karanate Mahabharatha*. *Kumaravyasa* was a great poet of 15th century during Vijaynagar times. Mr Kulkarni has written scholarly thesis on *Kumaravyasa* and his *Mahabharat*.

Amidst such serious pursuits and writings Mr N.K. Kulkarni has also carved for himself a great name as successful skit writer. '*Harate*' i.e. writings in lighter vein is his speciality. His crisp skits are rare treat and their speciality lies in the fact that the under current of his writings is always sober humane feelings.

He has also won the State Akademi Award in 1982.

He has just attained 75 years of his age, Karnataka Sangha Pune intends to honour him on this occasion.

Anant Kallol

ಕೋಲ್-ಮಿಂಚು

ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ಯೋಜನೆ ದುರ್ಗತಿಗೆ ತಲುಪುವುದಿಲ್ಲ
-ಭಗವದ್ಗೀತೆ

ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ

ಮಂಗಳವಾರ ೭-೭-೧೯೭೧

ನಾಡ ಗೀತೆಯ ಕವಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮನರಂಜನೆಯ ಸಮಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ನಾಡ ಗೀತೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ತನದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬಿದ ಕವಿ ಶ್ರೀ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಮೊನ್ನೆ ಅಪಾರವಾದ ವಿದಾಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಸಮಾಧಿಗಲಿದರು ಎಂಬ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿ ಶೋಕಿಸಿದ ಕನ್ನಡಿಗನೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಎನಿಸಲಾರದು. ಈ ಶತಕದ ಮೂರನೇ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷ ಜಾಗೃತಿಗೆ ೧೯೨೪ ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಅಧಿವೇಶನವೇ ಕಾರಣ. ಆ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹಾಡಲಾದ ಬಂದು ನಾಡಗೀತೆಯ ಅವಶ್ಯಕ ಕಂಡು ಬಂದಾಗ ನಾಡಿನ ಕವಿಗಳಿಂದ ಬಂದ ಹಲವಾರು ಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರ "ಉದಯವಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಚಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು" ಗೀತೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಡಗೀತೆ ಎಂದು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅಧಿವೇಶನದ ಎರಡನೇ ದಿನದ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನೂ ಅದೇ ಗೀತೆಯಿಂದಲೇ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಸಂತರ ಆ ಗೀತೆಯನ್ನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಾಗೂ ಮಹಾ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮರ್ಣಿನೆ ಅವನ್ನು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ರೋಮಾಂಚವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿ, ಗೌರವಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಅಮಿಡವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಗೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ

ವಾಗಿದೆ. ಇಂದೊಂದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಗೌರವವನ್ನೂ ಜನತೆಯ ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಉದಯವಾದ ಸಂತರವೂ "ಉದಯವಾಗಲಿ" ಎಂದೇ ಏಕೆ ಹಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಅವರು ಇತ್ತ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ "ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಉದಯವಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಹರಕೆಯ ರೂಪವಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಉದಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು" ಎಂದು ನನ್ನ ಅಜ್ಜೇಜ್ಜಿ. ಇದು ಸರಿಯೆನಿಸಿದೆ ಇರದು.

ಶ್ರೀ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮ ಜಾಗೃತವಾಗಿ ದ್ದಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿಯೂ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ದ್ದಿತು. ೧೯೨೦ರ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಗೆ ಒಗ್ಗೊಟ್ಟು ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮೇಲರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಲೇ ಬಂದವರು. ಅಮರಣ ಖಾದಿಧಾರಿಗಳು.

ಕನ್ನಡದ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ನವಚೇತನದಿಂದ ಬೆಳಗಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರ ದಾರಿಗಂವಂತೆ ತಮ್ಮ ನಗರವಾದ ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಸಮಿತಿಯಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಇವರಿಗಿದೆ. ನಿರಾಡಂಬರವಾದ ಸರಳ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದಿಂದ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಇವರದು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾಲ್ಕು ಜನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ತುಂಬು ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಪರಿಸರದವರಲ್ಲಿಂದಲೂ ಸ್ವೀಕೃತಿಗೊಂಡವರು.

ಹಾಡಿನಿಂದ ನಾಡನೆಚ್ಚರಿಸಿದ

ಶ್ರೀ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರು

ಗಾಂ

ಧೀಮಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಬಂದೇ ಬಾಯಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮ್ಮೇಳನ -ಅದೇ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತ ನೀತರಟ್ಟಿದವರು ಶ್ರೀ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರು. ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕತ್ತಮವರುಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮೂಲ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವುದೇ ಸಮಾರಂಭ ಆರಂಭವಾಗುವುದು "ಉದಯವಾಗಲಿ" ಗೀತೆಯಿಂದಾಗಿ. ವರ್ತಮಾನವತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಮಾರಂಭದ ವರದಿಯಾಗುವುದು "ಸಭೆಯು ಉದಯವಾಗಲಿ ಗೀತೆಯಿಂದಾಗಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು" ಎಂಬ. ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ. ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ನಾನೂ ಬಂದು ನಾಡ ಹಬ್ಬದ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹಾಜರಿದ್ದೆವು. ಅಗ ಅ. ನ. ಕೃ. ಹೇಳಿದ್ದು "ಈಗ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಉದಯವಾಗಿದೆ. ಉದಯವಾಗಲಿ ಅಂತ ಹೇಳೋ ಕಾಲ್ ಆಗಿಹೋಯಿತು" ಎಂದು. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ "ಉದಯವಾಗಿದ ನಮ್ಮ ಚಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು" ಎಂದು ಪಾಠಾಂತರ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವ ಪರಿ ಪಾಠ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

"ನಿಮ್ಮ ನಾಡಗೀತೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಾಠಾಂತರ ಮಾಡಿ ಹೇಳೋದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನು ನಾರಾಯಣರಾಯರ?" ಬಂದು ಸಂದರ್ಶನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣರಾಯರನ್ನು ಅತ್ತೀಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ.

"ನನ್ನ ನಾಡ ಹಾಡನ್ನು ಬಹಳ ರೀತಿ ಪಾಠಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಾರೆ. 'ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಪರಮಧರ್ಮ ಜನನಿಯ ನಾಡು' ಅಂತ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ರಾಜಸ್ಥಾನಿ ಪರಮಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಡು ಅಂತ, 'ಅಮೃತದ ಕರುಣೋದ' ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿಯ ಕರುಣೋದ ಅಂತನೋ, 'ಅವಗಂ ಸ್ವಾತಿಮವ' ಅಂತ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಅವಗಂ ಬಗೆಯ ನಗುವ ಅಂತ ಕೂಡಾ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಮಾಡೂ ಹಾಂಗೆ ಇದ್ದೀನಿ ಹೇಳ್ತೆ? ಅದರೂ ಹೀಗಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿ, ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಡೋಣ!"

"ಉದಯವಾಗಿದ ನಮ್ಮ ಚಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಅಂದರೆ?"

"ಇಲ್ಲಾ. ಉದಯವಾಗಲಿ - ಅಂತ ಇನ್ನೂ ಇರಬೇಕು. ನನ್ನ ಅರ್ಥದ ಪ್ರಕಾರ."

ಗೀತ ರಚನೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ

"ನೀವು ಈ ಗೀತ ರಚನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪೋಗಣ್ ಏನು?"

"ಬೆಳಗಾವಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಗೀತ ಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ಗೀತಕ್ಕೆ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡತೀವಿ ಅಂತ ಹೇಳಲೊಡಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಕನ್ನಡನಾಡು ಇವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನಗೂ ಬಂದು ಗೀತ ರಚನಾ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಬೇಕು ಅನಿಸಿತು. ಕಳಿಸಿದೆ. ಮುಂದೆ ಅವಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೇ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕಿತು."

ಹಾಡಿನಿಂದ ನಾಡನೆಚ್ಚರಿಸಿದ ಗದಗಿನ ಶ್ರೀ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರನ್ನು ಅದೇ ಉದಯವಾಗಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಿಷನ್ ನಾಟಕಕಾರರಾದ 'ಎಸ್ಸಿ' ಅವರು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪಡೆದ ಅವರ ಜೀವನರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕರ್ಮವೀರರಲ್ಲಿ ಕಲ ಸಮಯದ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

"ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಹಾಂಗೆ ಅನಿಸಿತು?"
"ಸಂತೋಷ ಅನಿಸಿತು."

"ಬೆಳಗಾವಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ನೀವೂ ಹೋಗಿದ್ದೀರೇನು?"

"ಹೌದು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಗ್ಗೆ ಮೋಡಿ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿ."

"ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಗತ ಗೀತೆಯನ್ನು ಯಾರು ಹಾಡಿದರು?"

"ಧಾರವಾಡದ ಗಣಾಯಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಹಾಡಿದರು."

"ಗಾಂಧೀಜಿ ಈ ಹಾಡು ಕೇಳಿದರಷ್ಟೆ?"

"ಹುಯಿಲಗೋಳ ಕೇಳಿದರು. ಸಭಾದ ಆರಂಭಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು."

೨೫

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಮಾತನಾಡುವ ಶೈಲಿ ಅಪಾರ ಸ್ವಭಾವದವಳು. ಸರಳ, ಇಂದು ಮೂರು ಕೋಟಿ ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಉದಯವಾಗಲಿ ಗೀತಕಾರರನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಉದಯವಾಗಲಿ ಗೀತವನ್ನು ಕೇಳೋದರೇ ದಿನ ದಿನದ ಅರುಣೋದಯದಷ್ಟು ಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಈ ಗೀತೆ.

ಶ್ರೀ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಗದಗಿನವರು, ಗದಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ಭಕ್ತರು, ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಕ್ತರು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಸಂಯುಕ್ತ ಬಂದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರವನ್ನು ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬದ್ಧವಾದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣರಾಯರನ್ನು ಕೇಳಿ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಅತ್ಯಂತ ಮೆಚ್ಚಿನ ಕವಿ. ಮಹಾಭಾರತದ ಅಖ್ಯಾಯಿಕೆಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ನಾರಾಯಣರಾಯರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಉಖ್ಯ. ವೀರನಾರಾಯಣ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿಯ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಮನೆ. ಆ ಭಾಗವನ್ನು ಹಾಳುಬಿಟ್ಟು ಎಂಬ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೆಸರು ಹಾಳುಬಿಟ್ಟವರಾದರೂ ಜನಮೇಜಯರಾಯರು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವೆಂಬ ಅದಕ್ಕೆ

ಪ್ರತೀತಿ ಬಂದಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಹಾಳುಬಿಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೆಚ್ಚಿನ ಪೆಟ್ಟಿ ದೊರೆತು ತಪ್ಪೆಯಂತೆ. ಅಂತೂ ಜನಮೇಜಯ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ವೀರನಾರಾಯಣ ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಹೆಸರುಗಳ ಸಂಯುಕ್ತಗಳಾಗಿ ಗದಗಿನ ಅಗ್ರಹಾರ, ಹಾಳುಬಿಟ್ಟಗಳ ಮಹತಿ.

೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರಿಗೆ ನಡೆದ ಸತ್ಕಾರ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಹೇಳಿದ್ದೆ: "ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಗದಗಿನಲ್ಲಿ, ನಾರಾಯಣರಾಯರೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಗದಗಿನಲ್ಲಿ. ಅವರೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಕ್ತರು. ನಾನೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಕ್ತ. ಅವರೂ ಎಸ್. ಕೆ. ನಾನೂ ಎಸ್. ಕೆ. ಅಂತರ ಇಷ್ಟು - ಅವರು ವಿದ್ಯಾದಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು; ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಅವರು ಹಾಡು ಕಟ್ಟಿ ನಾಡು ಕಟ್ಟಿದರು. ನಾನು ಅಂಥಾದ್ದನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ....." ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೀರ್ತಿ ಸಾಧ ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಈ ತರಹ ಹೇಳಿದ್ದರು- "ಶ್ರೀ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ನನಗಿಂತ ಎರಡು ತಲೆ ಹಿಂದಿನವರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮಂತಹ ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಇರೋ ಅಡ್ಡಾಂಬೇಜ್ ಎಂದರೆ ಇಂತಹ ಹಳಬರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಂಡು ಅವರಿಗಿಂತ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳೋವಿ. ಅಂತ ಯೇ ನಾವು ಅವರಿಗಿಂತ ಧೂರ ನೋಟಿ ಬಿಡೋವಿ."

ನೀಜ, ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡನಾಡು, ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ, ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದವರು ಶ್ರೀ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರಂತಹ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತ ಕನ್ನಡಿಗರು.

ಕಾಲೇಜು ಜೀವನದಲ್ಲಿರುವಾಗ

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ೧೯೦೨ ರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾಗಿ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಪುಣೆ ಫೆರ್ಗ್ಯೂಸನ್ ಕಾಲೇಜ್ ಸೇರಿದರು. ರಾಂಗ್‌ಗರ್ ಪರಾಂಪರೆಯವರು ಕಾಲೇಜ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾಗಿದ್ದ ಸಮಯ ಅದು. ನಾರಾಯಣರಾಯರು ತಮ್ಮ ಹಾಸ್ಯದ ಸಹಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ರಾತ್ರಿ, ಬುಲೆಗಂಧವರ್ ಸಭೆ, ನಾಟಕ ನೋಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಹೋಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಭಿಗ್ರಾಹಿ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿಂದ ಅನುಕೂಲತೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನ, ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾದರು.

"ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತಹ ಮರಾಠಿ ನಾಟಕಗಳಿವೆಯೇ?" ಎಂಬ ಬಂದು ಅಪ್ಪಾನ್ ನಾರಾಯಣರಾಯರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ. ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಕಂಪನಿಗಳು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಾರಣ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಮನಸ್ಸು ತಡಕಾಡಿತು.....

ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ರಂಗಜ್ಯೋತಿಯ ಮರಾಠಿ -ಇನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ

Masti cremated with State honours

Express News Service

Bangalore, June 6: Amid full-throated, emotional cries of "Long live Masti," and "Masti is Kannada's treasure" (Masti Kannadada Aasti) the nonagenarian Kannada writer Dr. Masti Venkatesha Iyengar was cremated with State honours here on Friday.

As the guns boomed three rounds of fire and the cops of the City Armed Reserve reversed their arms to the bugle sound of "last post the State paid its tributes to the great litterateur before his body was consigned to the flames at the electric crematorium at the Wilson Gardens."

Hundreds of people started gathering from early in the morning before Masti's time-hallowed residence at Hanumanthnagar to have a final glimpse of the legendary literary figure, who passed away at 1-15 a.m. on Friday.

Dr. Masti had been admitted to the Jayadeva Institute of Cardiology on June 3 with respiratory problem and low blood pressure. He went into a coma on Wednesday night.

Chief Minister Ramakrishna Hegde and a number of his Cabinet colleagues and a host of distinguished writers and artistes gathered at Masti's residence to pay their last respects. Mr. Hegde accompanied the body carried on a decorated open van to the crematorium.

In keeping with Masti's religious belief, elaborate funeral rites according to Srivaishnava tradition were carried out in which two of his grandsons, four daughters and sons-in-laws took part. The chanting of Vedic hymns and recitation of slokas which were dear to Masti continued till his body entered the electric furnace.

Among the personalities present were poets Pu. Ti. Narashimhachar, K. S. Narasimha Swamy,

Ramachandra Sharma, M. V. Seetharamaiah, State Sahitya Akademi president K. S. Nissar Ahmed, Gulbarga University Vice-Chancellor Dr. Ha. Ma. Nayak, former Chief Justice Nittur Srinivasarao, Messrs C. K. Nagaraja Rao, Ham. Pa. Nagarajaiah, T. G. Raghava, Ki. Ram. Nagaraj, Suryanarayana Chadaga, Lakshminarayana Bhatta and authoress A. Pankaja Nirupama.

Cabinet Ministers B. Rachaiah, Jalappa, Abdul Nazir Sab, Thimme Gowda, Jeevaraj Alva, former Chief Ministers R. Gundu Rao and Kadidal, Manjappa, Opposition leader T. N. Narasimha Murthy, Veerappa Moily, Bangalore Mayor B. K. M. Gowda and Basavanagudi Mr. V. S. Krishna Iyer and matinee idol Raj Kumar were among those who paid their respects in the morning.

As the funeral procession vended its way through the streets which Masti used to frequent, the residents who were familiar with his frail figure for the last few decades, paid their last respect. Little children who used to be pampered with sweets by this old man on his way to his usual haunt the Basavanagudi Club, vacantly looked at the body.

The Basavanagudi Union and Service Club, which Masti used to visit almost every evening for playing cards, declared a holiday on Friday.

The procession stopped for a while before the Kannada Sahitya Parishat with which Masti had a long association and floral wreaths were placed on the body.

Masti desired to complete 100 years, but when his health deteriorated during the last few months, he told the doctors not to prolong his life with drugs. Clutching the hand of his personal physician, he is reported to have said, "I have had

Matinee idol Raj Kumar paying his last respects to Masti Venkatesha Iyengar in Bangalore on Friday. Another photo on Page 7.

my share of joy and sorrow. I want to die peacefully."

Masti who was deeply religious

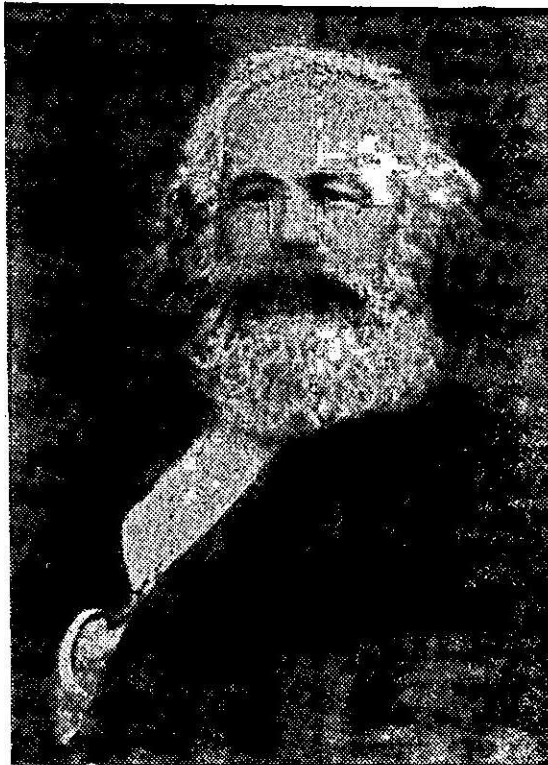
and god-fearing, had uttered a few slokas from the Bhagawat Gita before he lapsed into unconsciousness.

ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ರವಿವಾರ 30 - 3 - ೧೯೮೩

ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಜಗತ್ತನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದ ಮಹಾನ್ ಪ್ರಚಾರಕ ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಯಾರೊಬ್ಬರ ಆಧೀನದಲ್ಲಿರದೇ ಸಮಾಜದ ಸೊತ್ತಾಗಬೇಕು ದುಡಿದವರ ಪ್ರಭುತ್ವ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಇಂಥ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಮರೆಯಾಗಿ ನೂರು ವರ್ಷ ಸಂದರೂ ಆತನ ಕರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಶತಾಬ್ದಿಯ ಆಚರಣೆ ಇದೀಗ ಎಲ್ಲೆಡೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಲಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಆತನ ಪ್ರಖರ ವಿಚಾರಗಳ ಕಿರುನಿರೂಪಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇಂದು ಇಲ್ಲ. ಸತ್ತು ಇಂದಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಆದರೆ ಜರ್ಮನಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಮಾನವ ಕೋಟಿ ಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ ಕಿಚ್ಚು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರುಷರು ಆಗ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನಸುಗಳ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸುಂದರ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಈ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಈ ಲೋಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಿದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನಕ್ರಮ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ. ಅಂತೆಯೇ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕಾಲವಶವಾಗಿ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಹಬ್ಬಿದ ಪಂಜಾ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಹೆಸರು ಕೇಳದ ಜನ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ. ವಿಶ್ವದ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೂರರೊಂದರ ಭಾಗ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಳವಳಿಯ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇಲ್ಲಿದೆ ಇಲ್ಲ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಸತ್ತು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರವೂ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಹೆಸರು ಕೇಳದವರ ಗಡ ಗಡ ನಡೆಗಾವ ಜನರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನನ್ನು ಹೊಗಳುವ ತೆಗಳುವ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವವರೂ ಇವೆ.

"ವಿಶ್ವದ ಕಾರ್ಮಿಕರೇ ಒಂದಾಗಿರಿ. ನೀವು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ವಿಮಾಣ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗೆಲ್ಲಲು ಇದೀ ವಿಶ್ವ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ." ಎಂದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕರೆ ಕೊಟ್ಟು ೧೮೪೮ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಜಗತ್ತು ತುಂಬ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಜನತೆಯ ಕಣ್ಣಿರಾಗಿ, ನರಕಮಾಯ

ಬದುಕಿನ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಸಿದ್ಧವಿದ್ದರೋ, ಆ ಜನ ಇಂದು ಎಚ್ಚೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕಂದಮೃಗಲು ಉಪವಾಸ ಸಾಯಲು ನಾವು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದುರಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹುಣಿಸೆಹವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬಡತನ ನಮ್ಮ ದುರ್ದೈವಿಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಕಾರ್ಮಿಕರೇ ಒಂದಾಗಿರಿ. ನೀವು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ವಿಮಾಣ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗೆಲ್ಲಲು ಇದೀ ವಿಶ್ವ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ." ಎಂದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕರೆ ಕೊಟ್ಟು ೧೮೪೮ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಜಗತ್ತು ತುಂಬ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಜನತೆಯ ಕಣ್ಣಿರಾಗಿ, ನರಕಮಾಯ

ಕೇಳುವ ಈ ಧಲದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಇದ್ದಾನೆ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ದಲಿತ ದುಡಿದ ಜನರ ಹೋರಾಟದ ಉರಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬುತ್ತಿದೆ.

ಕಾರ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ದಾರ್ಶನಿಕ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರೇರಿತ ನಡೆವ ಶೋಷಣೆ ಕೆಲವು ಗುಣಮಾರಣಾಗ ಮಾಡಿದ ಶೋಷಕರಾಗ. ವಿಶ್ವದ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಈ ಅರಿವಿನ ಹಿಂದೆ, ಪ್ರತಿ ಭಟಿಯೂ ಈ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವವಾದ ಈ ಕೂಗಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಕಾಗ ಪಟ್ಟುಹಿಡಿದು

ಕಾರ್ಲಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕ್ಷತ್ವಲಲಿ ಮಿಂಚಿದ ಬೆಳಕು

ವಿಶ್ವದ ಜನರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ

೧೮೧೮ರ ಮೇ ೫ರಂದು ಜರ್ಮನಿಯ ಲೈಪ್‌ಸ್ಟಾಡ್ ಪ್ರಾಂತದ ಟ್ರಯರ್ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಜನಿಸಿದ. ತಂದೆ ಲಾಹೋವ್ ವಕೀಲ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ವರ್ತಮಾನ ಹುಡುಗನಿದ್ದಾಗಲೇ ತಂದೆ ಕುಟುಂಬ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಟ್ರಯರ್‌ನ ಜಿಮ್ನಾಸಿಯಂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಆಗ "ನೀವು ಯಾವ ವೃತ್ತಿ ಕೈಕೊಳ್ಳುವಿರಿ" ಯಾವಕೆಲಸವನ್ನೂ ವಿಚಾರ ಗಳಾ ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆದ "ಮಾನವ ಕುಲದ ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆಯ ನನ್ನ ಗುರಿ."

ಬಾನ್ ಪಾತ್ರಾ ಬರ್ಲಿನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಪ್ರಾಸಂಗ ಪುನರಾವೇಶಿಸಿದ. ೧೮೪೧ರಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಜೇನಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ದಿಂದ (೧೮೪೧) ಎಮ್.ಒ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಬಾನ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಪಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನಿಗೆ ಆದರೆ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಹೊರದೂಡಲಾಗುತ್ತಿ ದಲು ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಆ ಆಶೆ

ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ೧೮೪೨ರಲ್ಲಿ ಅಪರಾ ಕೆಲೋನ್ ನಗರದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ "ರಿನ್‌ಶ್ ಜರ್ನಲ್" ಪತ್ರಿಕೆ ಸೇರಿದರು. ಪತ್ರಿಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಂಪಾದಕರೂ ಆದರು.

ಆದರೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ ಪತ್ರಿಕೆ ಜರ್ಮನಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪಾಲಿಗೆ ಅಂಕುಶವಾಯಿತು. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ

ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆ, ಲಿ

ಯನ್ನು ಜನರ ಮುಖವಾಟೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಜರ್ಮನಿಯ ಬಡವರ, ಕೂಲಿ ಕಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿತು. ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಜರ್ಮನಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಬಂಡವಾಳವಾದ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ೧೮೪೮ರ ಮತ್ತು ೧೮೪೯ರ ಲೋಯಸ್ಸು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಬೆಳೆಸಿದ ೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಪರಣಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ ೧೮೪೯ರಲ್ಲಿ ಬರ್ಲಿನ್ ಅಂದೂಲನ ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ವಾಸ್ತವ ಮೇಲೆ ಗಾಢ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು. ಪತ್ರಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹೊರಣೆ

ಬಯಲಿಗೆಳೆಯುತ್ತ ನಡೆದರು. ಸರಕಾರ ಮೊದಲ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸೆನ್ಸಾರ್‌ಗೊಳ ಪಡಿಸಿತು ನಂತರ ೧೮೪೩ ಜನವರಿ ೧ ರಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ದಮನ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡ ಬೇಕಾಯಿತು.

೧೮೪೩ ರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಕ್ರಿಯಾತ್ ಸ್ವೇಚ್ಛೆ ಬೇ ಪೋನ್ ಬೆಸ್ಸೆ ಫಾಲೆನ್

ಳನ್ನು ವಿಮಾಪಾದರೂ. ಈ ಆದರೆ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತೆಯಾಗಿದ್ದ ಈಕೆಯ ಅಣ್ಣ ಅತ್ತೆ ಪ್ರತಿಗಾಮಿ. ಆಗಿನ ಸರಕಾರ ದಲ್ಲಿ ೧೮೪೦-೪೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃದ್ಧ ಒಳಾಡ ಳತ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದರು. ನಂತರ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ೧೮೪೨ರ ಕೊನೆಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ಗೆ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸರಕಾರ ಗಡಿಪಾರು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ೧೮೪೫ರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಬ್ರೂಸೆಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು.

೧೮೪೯ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ಗೆ ಬಂದ ಫ್ರೆಡರಿಕ್ ಎಂರಿಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ನಿಹಿತ ಮಿತ್ರರಾದರು. ಆಗ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಚಟುವಟಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿ

ಪಾಲಾಗೊಂಡರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಕಾಲ್ವಿನಿಕ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳಿಂದ ಹೆಸರಾ ಗಿದ್ದ ಈ ಕ್ಯಾಬೆಲ್ಲೆಯು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಡ ಪ್ರಧೋನ್ ಮೊದಲಾದ ವರು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

-ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಎಂರಿಸ್ಟ್ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಸಮಾಜವಾದದ ಹೆಸರು ಪಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾನಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಅವು ಚೊಳ್ಳು ಏಕಮ ಕಂಡುಕೊಂಡು 'ಮಾಸ್ಕೋವಿಯ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ'ಗೆ ಪೂ ತೊಟ್ಟು ೧೮೪೨ರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ರಿಗೆ ಎಂಬ ರಹಸ್ಯ ಪ್ರಚಾರ ಸಂಸ್ಥೆ ಯನ್ನು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿದರು ೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ'ಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಮೊದಲು ಜರ್ಮನಿ ಭಾಷೆ ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಈ ಘೋಷಣಾ ಪತ್ರ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನಾದ ತಿದ್ದುಪಡೆ ಆದೇ ವರ್ಷದ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೆಂಟ್, ಪೋಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು ೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತ ಗೊಂಡಿತು ಕೆಫೋರ್ನ್‌ನಲ್ಲಿನ ಎಕ್ಸಡೆನ್ ಮಾರ್ಕಿ ವೇಶನ ಈ ಘೋಷಣಾ ಪತ್ರ ರಚಿಸುವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಇವರ ಮೇಲೆ ಹೂರಿ ಸಿತು.

ಇಂದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು

ಮಾತಿ, ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿರೂ ವರು ಈ ಘೋಷಣಾ ಪತ್ರವೇ ಸ್ವತಃ ಯಾದಿಂದ ಕ್ಯಾಬೆಲ್ಲೆಯೊಬ್ಬರ ವರೆಗೆ ಅಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಕಲಿಸುಸಾರಂಕ ಸ್ವೀಕೃತ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಇವೆ.

೧ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪದ್ಧತಿ ಕಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ರನ್ನು ಯಾವ ವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇಳಿಸುವ ಲಿಲ್ಲ. ಬೆಲ್ಜಿಯಂ, ಪ್ರಾಂಸ್, ಜರ್ಮನ್ ಉಂಡನ್ ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ದರ್ಶನವು ಅಲೆದಾಡಿದರು. ಸಂತರ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ 'ಒಂಟೆ ಹಾಕ್' (ಕ್ಯಾಬೆಲ್ಲೆ) ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಅತ್ತೆ ಕಡೆ ಹಾರಿದ್ದ, ದೃಷ್ಟಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಗೆ ಆಗ ಎಂಗೆಲ್ಸ್ ಸತತ ಕೆಲವು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದರು. "ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೊಡಂಗ" (೧೮೪೯) ಬಂಡವಾಳ (ಸಂ ೧) ೧೮೫೩ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಆರ್ಥಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ನಡೆ ದ್ದಿರುವವು.

೧೮೪೮ರಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಕೆ ಮದುವೆಯಾದ ಜನರ ಸಂಘಟನೆ (ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸ್ಟೂಟೆನ್ ಮಾಯಿತು. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಈ ಸಂಘಟನೆಯ ಉಸ್ತಾದರಾದರು ಈ ಸಮಾಲನದ ನಿರ್ಣಯ, ಘೋಷಣೆ, ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರೂ ಅವರ.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನೋಡಲು ದಡಾತಿ ಅಸಾ ಕಿಯಲ್ಲ. ಗಡ್ಡ ಪುನುಷ್ಯ. ಆದರೆ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಮಿಂಚಿದ ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಸುಂದರ ಕೆಲಸದಂತೆ ತಲೆ ತುಂಬ ಕಪ್ಪು ಕೆಂಗೊದಲು ಉಬುಂಬ ಜೀವನವೂ ಪಾವತ್ರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಎರಡು ಕೋಣೆಗಳ ಪಟ್ಟಿ ವಾಸವಿದ್ದ ವಾಸ. ಲಂಡನ್ನಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಂಸ್ಥೆ ಪೂರ್ವಂಕ. ಈತ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಜ್ಞೆ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿ ಕೆ ದುಡ್ಡ ತಕ್ಕ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಊಟಕ್ಕೂ ಪರಸುಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳ ಬೆಳೆತನ ಇವರ ಓದು ಬಹು. ಅದ

-TV ಸಿ. ಪುಟ್ಟ

The 'culture' of violence

By HARI JAISINGH

WITH the spectre of extremism sweeping the country from the north-east to the north-west, the questions that ought to engage the attention of political scientists and sociologists is why Indian society has become violence-prone? Is it because of unresponsive leadership leading to frustration and violent outbursts? Or could it be because of the failure of the system to tackle problems promptly and effectively? Or, as a class, does violence come naturally to us Indians despite the gospel of non-violence preached and practised by Mahatma Gandhi and earlier by Lord Buddha, Ashoka, Guru Nanak and other great saints in ant periods.

Whatever may be our image and projection to the world outside, non-violence has surely not become a way of life with us Indians. The politics of violence seems to be casting a spell on a section of society, the end-results of which can well be guessed.

Myopic strategies

One swallow does not make summer. One Mahatma Gandhi does not make people non-violent if explosive ingredients exist in the social, economic and political order. And it must be said that casteism, linguism, regionalism among others are the fruit of myopic strategies pursued by unscrupulous politicians ever since independence.

Caste and communal identities being emotionally stronger in the country than class identity, the ruling elites have exploited the situation to their advantage. The underworld is playing an increasing role in creating conditions of anarchy. What is worse it is fast acquiring a greater degree of autonomy because of the political patronage extended to it. In some cases, powerful elements are themselves taking to politics creating in the process a new class of tough politicians.

The involvement of the police in shameful acts of violence and repression shows that the inherited colonial institutions of repression have not changed to the desired extent to match the spirit of democracy. Religion and communal fanaticism as seen in Punjab today, is part of a disturbing facet of violence seen in the country since independence. It has its roots in glaring caste-based socio-economic imbalances. Take the case of Harijans and other exploited segments of Indian society.

Atrocities against them are products of a culture used to treating the downtrodden as inferior beings who are expected to play a servile role. Such an unjust set-up carries within the seeds of frustration and violence.

Fate sealed

The Communists and Marxists-Leninists tried to exploit these class and caste-based disparities in an organised manner, first in Telengana and then in Naxalbari in West Bengal. Many young persons joined the Maoist bandwagon in order to tilt the balance of power from the bourgeoisie to landless workers and the urban proletariat. But these ideologically romantic youth discovered to their chagrin that a Maoist revolution cannot be transplanted in Indian conditions where power comes out of manipulation rather than from the barrel of a gun. The ascendancy of the Marxists in West Bengal in a parliamentary election sealed whatever prospects the Maoists had of capturing the reins of power through an armed revolt.

Naxalbari and Telengana represented a shade of political violence. The political complexion of the country would have been different had the Communist or Maoist uprisings caught the imagination of the people. However, one need not feel complacent because of the range of discontent and exploitative social relationships existing in our society.

Look at the north-west region. Because of the martial tradition of the Sikhs, sword-swinging comes to them naturally. But it must be said that the present mess, among other things, has been fed by governmental patronage extended to certain religious leaders in Punjab on certain political considerations. Right from the beginning the Congress-I strategy in Punjab has been to outdo the Akalis in showmanship and make the party acceptable to the Sikh masses.

So, what we saw witnessed the active involvement of successive regimes in the State in religious matters in the hope that they would be able to wean the Sikhs away from Akali influence. As for the Akalis, they consider religion and politics to be one and the same thing, which is a pity.

One wrong led to many

wrongs. When politics is played in the name of religion, its consequences are bound to be disastrous. No wonder, what we see in Punjab today is a militant competitive politics which has climaxed in the emergence of the fundamentalist Sant Jarnail Singh Bhindranwale. The sort of gun-anarchy perpetrated by his followers is an entirely new phenomenon. It has put the entire democratic system under great strain.

At the root of most problems facing the nation, Punjab and Assam included, has been political indecisiveness. The national leadership has fumbled time and again during crucial periods of crises, creating in the minds of people a spineless body that is a prisoner of its own indecision. It will not be an exaggeration to say that this indecisive character of the leadership has been, to a great extent, responsible for creating varied-violent conditions in Indian society.

Punjab apart, Assam has been a major area of political drift resulting from the failure of the state and national leaderships to evolve a firm and decisive approach to matters needing quick answers.

Much of the violence in the north-east, for that matter, has been the result of lack of perspectives and the failure to respond to local hopes and aspirations. The general tendency in Delhi has been to look suspiciously at any demand that is not in tune with its thinking that happens to prevail at a given time. And whenever it tries to read just its reflexes the situation changes and complications multiply.

Exploitation

At the other end of the political spectrum is socio-economic violence that draws its sustenance from the age-old caste rigidities and social and economic injustices. Look at the Pipri carnage. The sadistic pleasure the affluent sections derive by exploiting the poor is really shocking. Possibly, ours is a society of exploiters, notwithstanding the tenets of Hinduism and other religions that preach fellow-feeling and equality. We waste no opportunity to suck the poor dry and then try and save our conscience by offering prayers at the temple.

The Harijans and other backward masses, by and large, are where they were. There can be no substantial improvement in

their lot unless basic attitudes change and vigorous efforts are made to accept them as equals and integrate them with other sections, both economically and politically.

Unfortunately, the effect of the policies pursued so far has thrown an elite that could be described as brokers of low order.

Gap widening

The gap between the poor and the rich is ever widening with the latter having the additional advantage of black money power. Equally disquieting is the widening gap between the established middle classes and the vast majorities of the poor. They are not only divided socially and economically, but also culturally. The two are no longer bound by norms in public life nor by a common code of political behaviour. This has created a crisis of values.

Where will all these lead us to? Your guess is as good as mine. I am not pessimistic by nature. All the same, unless we discard duplicity and double standards and evolve rational, honest and straightforward answers to the varied problems facing us, violent trends could eat into the very vitals of our society.

It is the responsibility of the political leadership to stem the rot. In the present setting, the industrial-urban complex might look very prosperous. The ruling elites also might appear quite sophisticated. But these are not true yardsticks of the nation's health.

As Rabindranath Tagore had aptly said in a different context, if the blood moves to the face, starving other parts of the body, it cannot certainly be called health.

Apparently we will have to fix our priorities and seriously address ourselves to solving domestic problems instead of getting obsessed with the glamour of international politics. In a way, one major reason for our failures in the domestic field has been our obsession with the outside world, often to the neglect of pressing issues at home. It would do us a lot of good if we become a little inward-looking for some time.

Attenborough's 'Gandhi' possibly did some good to sick Western society. For gun-flashing sections of Indians, even the screen Mahatma has become irrelevant today. The failure is political, but the sufferings are all-pervading. Possibly, we would need 10 Mahatma Gandhis to provide a healing touch to the body politic. But, alas, where are the men of courage and convictions that speak the truth and nothing but the truth?

Regd. No. KRNU/09

Licensed to Post
without Prepayment
L. No. 1

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ೧೦ ರೂ

ಪುಂಗವ

PUNGAVA

ಸಂಪುಟ ೪ ಸಂಚಿಕೆ ೧೦

16-8-1982

ಪಾಕ್ಷಿಕೆ

ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಘವು ಒಂದು ಅಗೋಚರ ಭತ್ತಿಯಿದ್ದಂತೆ

(ನಿ) ಡಿ.ಜಿ.ಪಿ. ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ

ಬೆಂಗಳೂರು ಆಗಸ್ಟ್ ೧ :

“ರಾ.ಸ್ವ. ಸಂಘವು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಲುವಾಗಿ ಇರುವ ಅಗೋಚರ ರಕ್ಷಣಾಭತ್ತಿಯಿದ್ದಂತೆ. ಅದು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರುವುದರ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದುರಂತಗಳು ತಪ್ಪಿವೆ. ೧೯೪೭ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ, ದಾಗ ಶ್ರೀನಗರದ ವಿಮಾನನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ಸೈನ್ಯವು ಧಾವಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಂಘದ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಘಂಟನ್ನು ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಎತ್ತಿಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕಾಶ್ಮೀರವು ಪಾಕಿಸ್ತಾನೀ ಸೈನಿಕರ ಅಕ್ರಮಣದಿಂದ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು” ಎಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಾನೇ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಥಮ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಪೊಲೀಸ್ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಯ್ಯ ಅವರು ರಾ.ಸ್ವ. ಸಂಘದ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದ ಶ್ರೀ ಗುರುಪೂಜಾ ಉತ್ಸವದ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ತಿಳಿಸಿದರು.

“ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೇ ಪ್ರಹರಿಯಂತಿರುವ ರಾ.ಸ್ವ. ಸಂಘವು ತನ್ನ ಎಚ್ಚರೆಯು ಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಸಕ್ಷಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ದೇಶವನ್ನು ಸ್ವದೇಶಿ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶಿ ಅಕ್ರಮಣಗಳಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ತಾಯಿನಾಡಾಗಾದ ವಿಭಜನೆಯ ದುರಂತದ ನೆನಪು ಇನ್ನೂ ಕಹಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಉಳಿದಿರುವ ಅಂಗಾಂಗಗಳೂ ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಗದಂತೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಸಂಘದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುವೆ” ಎಂದರು.

“ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಏನೇ ಅನಾಹುತವಾಗಲಿ ಸಂಘದ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶವು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಋಣಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮೋರ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾಹುತವಾದಾಗ, ಅಂಧದಲ್ಲಿ ಚಿಂಡಮಾರುತ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮರೆತು ದರೂ ಸಂಘದ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಕಷ್ಟಪೀಡಿತರ ಸೇವೆಗೆ ಹೇಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರ ಜಾತಿ, ಪಂಥ, ಭಾಷೆ, ವರ್ಗ ಯಾವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದರು.

ದೊಡ್ಡ ವರನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನೇಕರು ಸಂಘದ ಬಗ್ಗೆ ತೋರುವ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯ ಧೋರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಜನರಿಗೆ ಎರಡು ನಾಲಿಗೆಯಿದೆ ಎಂದರು. “ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಸಂಘವನ್ನು ಮುಗಿಲೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೊಗಳುವ ಅನೇಕ ಮಂದಿಯನ್ನು ನಾನು ಸ್ವತಃ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ‘ಸಂಘವು ಇರದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ನಾವೆಲ್ಲಿರತ್ತಿದ್ದೆವು?’ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಘಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಂಘದವರು ನಡೆಸುವ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜಾಗ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಂಗರಾಜುತ್ತಾರೆ. ಆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣ, ಶಿಸ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೈಗೂಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆಯೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಇದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಸಂಘವು ಗುಟ್ಟಿನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕೋಮುವಾದಿ, ಇದು ಅದು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದರು.

ಕಳೆದ ೫೭ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಸಾಧನೆ ಅದ್ಭುತ. ತನ್ನ ದಿನನಿತ್ಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಘವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳಲ್ಲೂ ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಸಂಘದ ಉನ್ನತ ಧೈಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯುಂಟಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಘುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದರು.

ಸಮಾರಂಭದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷಣಕಾರರಾದ ಸಂಘದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಚಾರಕ ಶ್ರೀ ಹೊ. ವೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಹಿಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಹಿಂದುವಿನ ಏಳು ಬೀಳುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಈ ದೇಶದ ಒಕ್ಕಬರಹವೂ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಸತ್ಯಸಂಗತಿ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಸದ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಸಮಾಜವು ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೊಳಗಾದರೆ ಇಡೀ ದೇಶದ ಭದ್ರತೆಗೇ ಅಲ್ಲಿ ಅಪಾಯ ಒದಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮಾತೃಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಮಾತೃ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ನಿತಾಂತ ಶ್ರದ್ಧಾಭಾವನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವುದೇ ಗುರುಪೂಜಾ ಉತ್ಸವದ ಸಂದೇಶ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಮಹಾನಗರ ಸಂಘಚಾಲಕ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಕೆ. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್ ಅವರು ಪರಿಚಯ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿ ಆಹ್ವಾನಿತರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಗತ ಕೋರಿದರು. ಮಹಾನಗರ ಕಾರ್ಯವಾಹ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಚ. ಜಯದೇವ್ ಆಭಾರ ಮನ್ನಿಸಿದರು. ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಹಸರಕಾರ್ಯವಾಹ ಶ್ರೀ ಯಾದವರಾವ್ ಜೋಷಿ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಹಿಂದು ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯವಾಹ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಪಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಸಂಘದ ಕೀರಫ ಪ್ರಾಂತ ಪ್ರಚಾರಕ ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ರಾಘ್ ಮತ್ತು ಮಹಾನಗರದ ಸುಮಾರು ೩೦೦ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. (ಸ್ವಂತ ಸುದ್ದಿ)

ಮದ್ರಾಸ್ ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ಪೂರ್ಣ ಗುರುಪೂಜಾ ಉತ್ಸವ

ರಾ. ಸ್ವ. ಸಂಘದ ಮದ್ರಾಸ್ ಮಹಾನಗರ ಶಾಖೆಯ ಶ್ರೀ ಗುರುಪೂಜಾ ಉತ್ಸವದ ಸಮಾರಂಭವು ದಿನಾಂಕ ೮, ಆಗಸ್ಟ್ ರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತ್ಯಾಗರಾಜನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಭವ್ಯ ಶಂಕರ ದಾಸ್ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿತು. ತಮಿಳು ನಾಡು ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ರಾಧ ಜ್ಯಾಸ್ ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರಸಾದರಾವ್ ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬೀದರಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಇಂದಿನ ಅತಿ ನಾಜೂಕು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಐಕ್ಯತೆ (ಏಕತೆ)ಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರಮಿಸಿ, ಸಮರ್ಪಣಭಾವದಿಂದ ಕಾರ್ಯರತರಾಗಲು ಪಣತೊಡಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಮುಂದುವರೆದು, ಸಂಘಕಾರ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ದೃಢನಂಬಿಕೆ (Courage of Conviction) ತಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂಚಲ ಕ್ಷೇತ್ರೀಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ ಶ್ರೀ ಹೊ.ವೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅವರು ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು.

ಮಹಾನಗರದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಒಂದು ಸಹಸ್ರಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಹಿತ್ತೈ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಪವಿತ್ರ ಭಗವಾಧ್ವಜದ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಜತೆಗೆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೂನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೂ, ಅನೇಕ ಮಾತೆಯರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಧೇಶಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಕಾಸ ಪರಿಷದ್

ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಕಾಸ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇದೇ ದಿನಾಂಕ ೨೫-೭-೮೨ ರಂದು, ಕರ್ನಾಟಕ

ಪ್ರಾಂತದ ಸಮಾಜ ಸುಪ್ರಸಂಗ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಭೆಯು "ಧರ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಘದ ಸಹ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವರಾವ್ ಜೋಶಿ, ದಕ್ಷಿಣಾಂಚಲ ಕ್ಷೇತ್ರೀಯ ಪ್ರಚಾರಕರಾದ ಶ್ರೀ ಹೊ.ವೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ವಿ. ಶ್ರೀರಂಗರಾಜ್ (ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಕರ್ನಾಟಕ)ರವರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು.

ಪ್ರಚಲಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ನೂರ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಪ್ರಧಾನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಭಾವ, ಪಠ್ಯಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು.

ಸಮಾರೋಪ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾದ್ರಿಯವರೇ "ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭೌತಿಕ ಆಸೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಣಾಮ ಹೊಂದಿದೆ. ಆಂತರಿಕ ಬೇತನವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊರತೆ ನೀಗಬೇಕು." ಎಂದರು.

ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೆರೆಹಾವಳಿ

ಆರೆಸ್ಟ್ ನತಿಯಿಂದ ತುರ್ತುಕ್ರಮ

ಕೆಳದಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂದಾಪುರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ - ನೆರೆ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಭೀಕರ ಅನಾಹುತ, ಸೊತ್ತು ನಷ್ಟ, ಮನೆಗಳ ಕುಸಿತದಿಂದಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಹಣಗಾಡುತ್ತಿರುವ ದುಃಖಿತರಾದ ನೋಂದ ಹೃದಯಗಳಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಿ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರೆಸ್ಟ್ ನಿನ ಕುಂದಾಪುರ ಘಟಕ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿದೆ. ನೆರೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನದಿಂದಲೇ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ

ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಅನಗಲಿ, ಹೇರಿಕುದ್ದು, ಪಾರ್ವಿ ಕೇರಿ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಇನ್ನಿತರ ಹಾವಳಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಉರುಗಳಾದ ಬಸ್ಸೂರು, ಗುಜ್ಜಾಡಿ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆ, ಊಟ ವಸ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ-ಇತ್ಯಾದಿ 'ತುರ್ತು' ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಜನರ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಿಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಹಾರ ವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು, ಗಂಜಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕುಂದಾಪುರ, ಬಸ್ಸೂರು, ಗುಜ್ಜಾಡಿ ಗಂಗಳಿ, ಈ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಗಂಜಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೮೦೦ಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿದ್ದು ಇವರ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರ್ವವಿಧ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಮಂಗಳೂರು ವಿಭಾಗ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ, ಸ್ಥಳೀಯ ಡಾ|| ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಡಿಯಾರ್ ಇವರು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುಜ್ಜಾಡಿಯ ಶ್ರೀಧರ ಕೊಡೆಂಚಿ ಎಂಬ ಸಂಘದ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರೊಬ್ಬರು ಸುಮಾರು ಆರು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೆರೆ ಪೀಡಿತರಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ನೆರವು ಒದಗಿಸಲು ಶ್ರೀ ಪಡಿಯಾರ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರ ತಂಡವೊಂದರ ಮಿಷನ್ ನಡೆದಿದ್ದು ಶುಶ್ರೂಷಾ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಸೇವಿಕಾ ಸಮಿತಿ ಕುಂದಾಪುರ ಘಟಕ ಬಟ್ಟೆ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ನೆರವು ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಸರ್ವವಿಧದ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕುಂದಾಪುರದ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮಾಲೀಕರಾದ ರಾಮ್ ಸನ್ ಟ್ಯಾಲ್ ಫೇಕ್ಟರಿ ರಫುಶೆಟ್ಟಿ ಅವರ ಸಂಚಾಲಕತ್ವದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖ ವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಸಂಚಾಲಕ ನೆರೆ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ ಕುಂದಾಪುರ

ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವ ವಿಚಾರಸಂಪತ್ತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ

— ಅಮೆರಿಕದ ವಿ. ಹಂ. ಪ. ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಜ್ಜಾಭಯ್ಯಾ —

ಅಮೆರಿಕಾದ ವಿಶ್ವ ಹಿಂದು ಪರಿಷತ್ ಘಟಕವು ತನ್ನ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಲಾಸ್ ಏಂಜಲೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಜೂನ್ ೩-೪ ರಂದು ನಡೆಸಿತು. ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಭಾರತದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಪ್ರೊ|| ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್ ಜಿ (ಸರ ಕಾರ್ಪಾಡ್, ರಾ.ಸ್ವ.ಸಂಘ) ಅವರ ಭಾಷಣದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ — ಸಂ.

ವಿಶ್ವಹಿಂದು ಪರಿಷತ್‌ನ ಅಮೆರಿಕದ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ನನಗೆ ಅತೀವ ಆನಂದವನಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವ ಹಿಂದು ಪರಿಷತ್ತು ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾತ್ರವಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರಕ್ಷಾನ್ವಿತ ಸಂಗ್ರಹದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿಯೂ ನಾನು ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಈಗ ತೋರಿಸಿದ ಗೌರವಾದರ ಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆತಂದಿದೆ. ನಿಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಧುಡಿಯುವ ಜನರ ಒಕ್ಕೂಟ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಸಂಗಮವೇ ಸೈ; ಆದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಪುನೀತರೇ.

ಭಾರತದ ಪುರುಷಪುಂಗವರು ಭೋಧಿಸಿದ ಹಿಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ, ವೃದ್ಧಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ವಿಶ್ವಹಿಂದು ಪರಿಷತ್ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವು ಮಾನವಕುಲವನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸುವ ತತ್ವಗಳು. 'ನ್ಯೂಟನ್‌ನ ಲಾ', 'ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್‌ನ ತತ್ವ ಬೋಧೆ' ಮುಂತಾದುವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿದ್ದೂ ಸಹ ಆ ಮಹನೀಯರಿಂದ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾರಣ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಆ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಜನರು ಲಗತ್ತಿಸುವಂತೆಯೇ ಮಾನವಕುಲವನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸುವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಭೋಧಿಸಿದವರು ಹಿಂದುಗಳಾದ ಕಾರಣ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಹಿಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಚಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಉಂಟು. ಹಿಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಮಾನವನ ಜೀವನವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ, ಏಕಾತ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಬಿಡಿಯಾಗಿ, ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ವಿಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್-ಓಸ್ಟಾಲ್ಟ್ (ರಷ್ಯದ ಚಿಂತಕ) ಚಿಂತಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ: ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜನಜೀವನಗಳು ಕೇವಲ ಉತ್ಪಾದನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ನಿಶ್ಚಿತ ಮತ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಅವನ ಚಿಂತನೆ ಹಿಂದು ವಿಚಾರದ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥ-ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ - ಅರ್ಥ-ಇದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭಾಗ ಅಷ್ಟೆ.

ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದ ನಿರ್ಧಾರವೇ ಬೇರೆ: ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರೇರಣಾಶಕ್ತಿ (ಎಚ್ಚರ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ) ಕಾಮವಾಸನೆಯೇ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತಕ ಅಡ್ಲರ್ ಫ್ರೇಡ್‌ಲೆಂಡ್ ಬೇರೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಮರುಳಾಗುವುದೇ ಮನುಷ್ಯಸ್ವಭಾವ; ಆದೇ ಅವನ ಚೇತನಶಕ್ತಿ.

ಹಿಂದು ಚಿಂತಕರು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಪುತ್ರೇಷಣೆ, ಲೋಕೇಶನ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಧನಸಂಗ್ರಹ, ಸಂಸಾರಚಕ್ರ, ಜನರ ಹೊಗಳಿಕೆ) ಹೀಗೆ ಹಿಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತಕರಿಗಿಂತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಭಂದೇ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯನ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಆದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ - ರಾಜಾ ರಂತಿವೇವ ಹೇಳಿದ ಮಾತು - ಕಾಮಯೇ ದುಃಖ ತಪ್ಪಾನಾಂ ಪೂಣಿನಾಂ ಅರ್ತಿನಾಶನಮ್ - ನನ್ನ ಒಂದೇ ಆಸೆಯೆಂದರೆ ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲರ ಕಷ್ಟ - ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮೂಲ ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವುದು- ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಅತೀವ ಸಮಾಧಾನ ಕೊಡುವ ಈ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಮಾತನ್ನೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆ ದೂರಸ್ಥಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ!

ಈ ರೀತಿಯ ಬಿಡಿ ಚಿಂತನೆಯ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಒಂದೊಂದೇ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನೇ ಪೂರೈಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ - ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು - ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು - ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶರೀರಸೌಖ್ಯವ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಜ್ಞಾನಸಂಗ್ರಹ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ - ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು. ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮ ಇವೆಲ್ಲದರ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಜಂದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಏಕಾತ್ಮ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರೈದ್ಯಪ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಸನ ಶರೀರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸುಧೃಢವಾಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ದಲವ್ಯಮುಖಗಳುಂಟು - ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣ, ಸಮಾಧಿ - ಇವು ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿ ಮನಸ್ಸು ಆತ್ಮಗಳಿಗೂ ದಿವ್ಯಾಪಧಿ, ಪರಮಾತ್ಮನೆಡೆಗೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಸಾಧನ - ಒಂದೊಂದು ಹಂತವೂ ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲು. ಯೋಗ ಎಂದರೇ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವುದು - ಏಕಾತ್ಮಗೊಳಿಸುವುದು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಮಾಜರಚನೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಎರಡು ರಾಜಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಇಂಟು ಸಿಗುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದು ಶಕ್ತಿವಂತನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಜನ; ನಿರ್ಬಲನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜವಾದಿ ಸಮಾಜರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಲನಿಗೆ ಅದ್ವೈತ ಸ್ಥಾನದೂ ಖುದ್ದಿವಂತನ ಮನೋವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು. ಆದುದರಿಂದ ಎರಡನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ದಾರಿ

ಬೇಕು. ಅದೇ ಸರ್ವೇ ಸಂತು ಸುಖಿನಃ - ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖಿಗಳಾಗಲಿ ಎಂಬ ಹಿಂದು ತತ್ವ. ವಿಚಾರ. ರಾಜಕೀಯ ರಂಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ 'ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವತಾವಾದ' ವನ್ನು ದೀನದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ರಚಿಸಿದ್ದು ಇದೇ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ರಂಗವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸಂಗೀತ, ಆಯುರ್ವೇದ ಮುಂತಾದ ಹಿಂದು ಚಿಂತನೆಗಳು ಸಹ ಇದೇ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ - ಅದೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾದುದೇ - ಮನುಷ್ಯನ ಹೊರರೂಪ - ಎತ್ತರ, ತೂಕ, ಗಾತ್ರ, ಬಣ್ಣ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆನುಗುಣವಾಗಿ ದೈವ ಚಿಂತನೆಯೂ ಅಗತ್ಯ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಎರಕ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಜನರೋ ಅಷ್ಟು ದೇವರು, ಅಷ್ಟು ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಕಾರಣವೂ ಇದೇ. ತನ್ನ ದೇವರನ್ನು, ತನ್ನ ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಂಟು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾತ್ರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತದಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರಕೃತಿಗಳೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯೇ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಈಸಾಯಿ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಹಾಗೂ ಕ್ರಮ್ಯುವಿನಂ (ಇದೂಸಹ ಒಂದುಮತ ಎಂಬುದೂ ನನ್ನ ಭಾವನೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸುತರಾಂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪದವರನ್ನು ವಿಂಡವಾದಿಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು - ಒಂದು ದೇವರನ್ನೇ ನಂಬಬೇಕೆಂದು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಒತ್ತಾಯ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾನವಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಈಸಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕರು, ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟೆಂಟರು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ, ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟರಿಯನ್ನರು; ಇಸ್ಲಾಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಿಯಾ, ಸುನ್ನಿ, ಅಹಮದೀಯ ಬೋಹ್ರಾ; ಕ್ರಮ್ಯುವಿನಂನಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಟಿವಿಡಮ್ಸ್ ಪಂಗಡಗಳು! ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸದಾಕಾಲಕೂ ಸಂಘರ್ಷ. ಹಿಂದುವಿಚಾರ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾತ್ಮತೆಯನ್ನು ಕಾಣಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ದೇವಿ, ಗಣೇಶ, ಕುಮಾರ, ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಹ್ಯರೂಪಗಳು - ಆದರೆ ಒಂದೇ ಅಂತಿಮ ತತ್ವ-ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳು. 'ಏಕಂ ಸತ್ ವಿಪ್ರಾಃ ಬಹುಧಾ ಪ್ರದಂತಿ' - ಸತ್ಯ ಒಂದೇ, ತಿಳಿದವರು ಅದನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ - ಇದು ಹಿಂದು ವಿಚಾರ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಹರಿಯುವ ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಸೇರುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪೂಜಾ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೂ ಒಂದೇ ಅಂತಿಮ ಸತ್ಯದ ಕಡೆಗೇ ಧಾವಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದೇ ರೀತಿಯ, ಒಂದೇ ಬಣ್ಣದ ಒಂದೇ ಪರಿಮಳದ ಹೂತೋಟಕ್ಕಿಂತ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ, ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದ ವಿವಿಧ ಪರಿಮಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅತಿ ಆಹ್ಲಾದಕರವಲ್ಲವೇ? ಇದರಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ (ನಾಲ್ಕನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ಸ ಮಾಚಾರ ಸ ಮೀ ಕೆ

ಜುಲೈ ಕೊನೆ ವಾರದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್ ನ ಸಭೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ವರಿಷ್ಠ ಮಂಡಳಿಯು ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ೧೧ ರೀತಿಯ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡಿತು. ಒಂದು 'ವಿಚ್ಛಿದ್ರಕಾರಕ, ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾತೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಬಿ.ಜಿ.ಪಿ.ಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರ ಸಾರುವುದು.' ಇದು ಅವರ ನಿರ್ಣಯದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. (ಸುದ್ದಿ)

ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ೨೮-೭-೧೯೮೨
 'ದಿಹಿಂದು'ದ ಪತ್ರಕರ್ತರು ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸ್ಟ್ ಆಕ್ರಮಣದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತ "ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ರವಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ, ಸಿ.ಪಿ.ಐ. (ಎಮ್)ನ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ (law and order)ಗಳು ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಿವೆ ಎಂದು ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸ್ಟ್ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಅಡೆತಡೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಬಯಕೆ.

"....ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸ್ಟ್ ತಲೆತ್ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರು ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಬಿಟ್ಟು ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಸೇರುತ್ತಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ." (ಸುದ್ದಿ)

ದಿ ಹಿಂದು ೧-೮-೧೯೮೨
 "ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅವರಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಹಡಗು ಜಪಾನಿನ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿತ್ತು. ಅವರು ಬಂದಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೋಗಿಬಂದರು. ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಜಪಾನೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು "ನಿಮಗೆ ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. "ನನಗೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ" ಎಂದರು ಸ್ವಾಮೀಜಿ. ಕೂಡಲೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಲ್ಲಿಂದಲೋ ಎರಡು ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. 'ಇದಕ್ಕೆಷ್ಟು ಬೆಲೆ?' ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಆಗ ಹುಡುಗರು ಅವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತ "ನಮಗೆ ನೀವೇನು ಕೊಡಬೇಡಿ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಿ ಹೇಳಬೇಡಿ" ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿದರು. ಹೀಗಿದೆ ಅವರ ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟ!"

- ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಯ್ಯನವರ ಭಾಷಣದಿಂದ (ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದ ರಾ.ಸ್ವ. ಸಂಘದ ಶ್ರೀ-ಗುರುಪೂಜಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ)

ನಿಕ್ರಮ ೮-೮-೧೯೮೨
 ಉಡುಪಿ ನೆರೆ ಹಾವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ ವರದಿಗಾರರೊಬ್ಬರು "ಆರ್. ಎಸ್. ಎಸ್. ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಪ್ರಾಣಶುಕ್ಲೆಯ ಮತ್ತು ನೋಂದವರ ಮರುವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು. ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು. ಅವರು ಜನರನ್ನು ಮತ್ತು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂತ್ರಿಯೊಬ್ಬರು ಈ ತಿಬರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಮರಳಿದ ನಂತರ ಆರ್. ಎಸ್. ಎಸ್. ಕಾರ್ಯಕರ್ತನೊಬ್ಬ ಹೇಳಿದ "ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು

ಮಾಡನ ಬೇಕೆಂದು ಎರಡು ದಿನದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಒಂದೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದಾಗ ೧೫ ಕಾರು ಮತ್ತು ಜೀಪುಗಳ ಹಿಂಡೇ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿತ್ತು." ಪ್ರವಾಹಗಳು ಭರಬಹುದು, ಪ್ರ ವಾ ಹ ಗ ಳು ಇಳಿಯಬಹುದು, ಆದರೆ ಈ ಉದಾಹರಣೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಜಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಂತಿದೆ.

ಸಂಡೆ ಮಿಡ್‌ಡೆ ೮-೮-೧೯೮೨
 ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯದ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಶಿಸ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕುರಿತಂತೆ ಈ ತಿಂಗಳ ೧೭ರಂದು ನಡೆಯಲಿರುವ ಸರ್ವಪಕ್ಷ ಸಭೆಗೆ ಆರೆಸ್ಸೆಸ್‌ನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲಿಸುವಂತೆ ಕೇರಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಕೆ. ಕರುಣಾಕರನ್ ಅವರನ್ನು ಕೇರಳ ಆರೆಸ್ಸೆಸ್ ಶಾಖೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದೆ. (ಸುದ್ದಿ)

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ೧೧-೮-೧೯೮೨
 (ಸಂಗ್ರಹ : ರವಿಜಾ)

(ಮೂರನೇ ಪುಟದಿಂದ)
 ಏಕತೆಯೂ ಉಂಟು. ಪೂಜಾಸ್ಥಳಗಳು ಅನೇಕ ಇದ್ದರೂ ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದಾಟ, ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮತಗಳ ಉತ್ತಮ ವಿಚಾರಗಳೂ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ-ಧರ್ಮ-ಸಮಾಜವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳು ಸಾರುವುದೂ ಇದನ್ನೇ. ಗೀತೆ, ಮನುಸ್ಮೃತಿಗಳು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗಬಲ್ಲದು ಮತ್ತಾವುದೂ ಇಲ್ಲ - ಧೃತಿ, ಕ್ಷಮೆ, ದಯೆ, ಅಸ್ತೇಯ, ಶೌಚ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಧೀ, ವಿದ್ಯಾ, ಸತ್ಯ, ಅಕ್ರೋಧ - ಈ ದಶಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಯಾವ ಧರ್ಮದವರಿಗಿ ಬೇಡ! ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತಾರದ ವಿಶ್ವಭ್ರಾತೃತ್ವ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಸುಂದರ ಸತ್ಯ ಅದು. 'ತಾನು ಒದುಕೆ ಉಳಿದವರಿಗೂ ಒದುಕಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ' ತತ್ವದ ಉಗಮ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ.

ಹಿಂದು ಚಿಂತನೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ, ಪ್ರಕೃತಿ - ಇವುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷವಿಲ್ಲ - ಸಹಕಾರವೇ ಅವುಗಳ ಹಾದಿ. ಕುಟುಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ, ಸಮಾಜವಿಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರದಾನವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೊಂದು ಸಮಾಜ - ಇವು ಒದುಕೆ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬರುವ ಮಾತೆಂದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷ; ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ - ವಿಪುಲಬೆಡ! ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಹೋರಾಟ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ದ್ವೇಷ. ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಮಹಾವರದಾನೆ ಎಂಬುದು ಹಿಂದು ನಂಬಿಕೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನದಿಗಳನ್ನು ತಾಯಿಯೆಂದು, ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುವುದು. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸಂಪಾದನೆಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ. ಮನುಷ್ಯ, ಪ್ರಕೃತಿ ಇವೆರಡೂ ಅದೆಷ್ಟು ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿಗಳು ಗೊತ್ತೆ? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಮ್ಮ ಜನಕ ಬೇಕು, ಅವನು ಇಂಗಾಲ ಹೊರಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸಸ್ಯಗಳು ಇಂಗಾಲ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಮ್ಮ ಜನಕ ನಮಗಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷ ಸಾಧುವಿಲ್ಲ. ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬನ ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಜಾರದೆಂದು ವಿಜ್ಞಾನವೂ ಹೇಳತೊಡಗಿದೆ. ಹಿಂದಿಗಳಾದ ನಾವು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಇಳಿದಿಲ್ಲ; ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಮ್ಮದು ಸಹಕಾರದ ಮಾರ್ಗ ಅದರ ಸಮತೋಲವನ್ನು ನಾವೆಂದೂ ಕಿಡಿಸಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ವಾಸಿಸುವ ಹಿಂದುಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೊಂದಿದೆ, ಹಿಂದು ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಆ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನಾವು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ೫೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮೀರಿದ ಹಿಂದು ಜೀವನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ, ಕಾಪಿಟ್ಟ ದೈವಚಿಂತನೆಯ ನಿಜಾರ್ಥ ಅಡಗಿರುವುದು ಈ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲೇ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಶ್ರಮಿಸೋಣ.

(ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಕಾ. ಶ್ರೀ ನಾ.)

ಕಾಳಿದಾಸ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ
ಕಲಾತಪಸ್ವಿ

ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಮನ್ಸೂರ

‘ಕಿವಿ ಗೊಟ್ಟು ಸಲಕೆ ಹೊಸ ಮಿಂಚು-
ಕಂಚಿನ ತಾನೆ’ ಎಂದು ಕವಿ ಕಣವಿಯವರ ಅನು-
ಭವ.

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿಖರಮಲ್ಲಿಗೆಯೊಳಿದ್ದಂತೆ!
ಶಿವನ ತಾಂಡವ ಮುಗಿಯೆ ಶಿವಲಾಸ್ಯಕೆದ್ದಂತೆ!
ಬಿಸಿಲ್ ಹಣ್ಣುನುಂಡು ಜಂ ದ್ರವನ ಜೇನು
ಮೆದ್ದಂತೆ ಮನ್ಸೂರ್ ಹೋಯಿತೋ ಹೋ;
ಇಟ್ಟಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ — ಎಂದು ಕವಿ ಅಂಬಿಕಾತನ
ಯರ ಅಲಂಕಾರಕ ವರ್ಣನೆ!

ನಾದ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ವನಮನ್ಸೂರರು
ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಶಕ್ತಿ
ಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ನಿಮಿಷ ಗಟ್ಟಿಲೆ ಉಸಿರು
ಕಟ್ಟಿ ನಾದಲೀನರಾಗಿ ನಾಭಿಯಿಂದ ಸ್ವರವನ್ನು
ಹೊಮ್ಮಿಸುವಾಗ ಸಂಗೀತದ ಓಜಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ
ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿ-
ರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ ಕಂಠ
ದಲ್ಲೇ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಸುಳಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪ್ರಾಣಾ-
ಯಾಮಾದ ಕುಂಭಕವನ್ನೂ ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋ-
ರುತ್ತದೆ. ನಾದೋಪಾಸನೆ ಎಂದರೆ ಇದಕ್ಕನ್ನೆ
ಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಸೂರಿನಿಂದ ಕೇಳು-
ಗನ ಗಮನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವ ಮಲ್ಲಿಕಾ-
ರ್ಜುನರು ‘ಮನ್ಸೂರ್’ ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರ-
ನ್ನು ಅನ್ವರ್ಥಕ ಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.
ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ಸೂರ್ ಅವರು
ಸಂಗೀತ ಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ
ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೀಳ ದೇಹ, ತುಸು ಎತ್ತ-
ರದ ನಿಲುವು. ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಬೊಜ್ಜು
ಬೆಳೆದು, ಸ್ಫೂಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚುವ ದೇಹ ಗುಣವುಳ್ಳ
ವರೇ ಹೆಚ್ಚು-ಅದೂ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ. ಕೈತುಂಬ
ಗಲಿಕೆ, ಅದ್ಭುತ ಸ್ಥಿತಿಜೀವನ, ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಿಲ್ಲದ

ತಾಯಿನುಡಿ

ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಬದುಕು—ಇದು
ಕಲಾವಿದರ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗೀ-
ತಕಾರರ ರೀತಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಮನ್ಸೂ-
ರರವರು ಒಂದು ಅಪವಾದ.
ಇವರ ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳ ಸರಿಯೆ
ಬೇರೆ. ಅಗಲವಾದ ಹಣೆಯ
ಮೇಲೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ವಿಭೂತಿ
ಇವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವ-
ನದ ಸಂಕೇತದಂತೆ. ಇದೀಗ ಮೇ-
ಲಿನ ದಂತ ಪಂಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ-
ಸಿದ್ದು. ಆ ಮೊದಲು ನನು ನೀಳ
ವಾದ ಸಂದುಗಳುಳ್ಳ ಹಲ್ಲಿನ
ಸಾಲುಗಳು ಮುಖಕ್ಕೊಂದು ಬೆಡ-
ಗನ್ನು ನೀಡುವಂತಹವು. ತಮ್ಮ
ನಿಯಮಿತ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನದಿಂದ
ಮನ್ಸೂರ್ ಅವರು ದೇಹದ ಈ
ಒಂದು ‘ಸಪೂರತೆ’ (Slimness)
ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ
ಎನಿಸುವುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರ
‘ವಚನಕ್ಕೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟಂತೆ’
ಹಾಡಿ, ‘ನೋಂತು ಶರಣರ ಕರುಳ
ಮಿಡಿದು’ ವಚನ ಗಾಯನದಿಂದ

ಇಹಪರವನ್ನು ಸೋಂಕಿ, ತಮ್ಮ ಇರವಿನಲ್ಲಿ
ಶರಣರ ಅರಿವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು
ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಕೊಂಡಿ-
ದ್ದಾರೆ ಮನ್ಸೂರ್ ಅವರು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಒಲ-
ವಿನ, ಸಾದಾ-ಸಿದ್ಧಾ ಮೂರ್ತಿಯಾದ
ಮನ್ಸೂರ್ ಅವರು ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀಶೈಲದ ‘ಮಲ್ಲಿ-
ಕಾರ್ಜುನ ಶಿಖರ’ವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಯೂ ತಮ್ಮ
ಸರಳ ಬದುಕಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅತ್ತಿತ್ತ
ಸರಿದಾಡಿಲ್ಲ. ಪದವಿ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಬಿರುದು
ಬಾವಲಿ, ಅಧಿಕಾರ, ಸತ್ಕಾರ, ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು
ಅವರು ನಡೆದ ದಾರಿಗುಂಟಿ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಬರು-
ತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಮಾಯಾಮೋಹಗಳು ಅವ-
ರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮರುಳುಗೊಳಿಸಲು ಶಕ್ತಿ
ವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೀಗ ಒಂದು ಲಕ್ಷದ ಕಾಳಿದಾಸ
ಮಹಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರಕಿರುವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೇ.
ಈ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ಡಾ. ಮನ್ಸೂರ್ ಅವರನ್ನು
ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ: ‘ಮನ್ಸೂರ್’ ಅವರ,
ನಿಮ್ಮ ಈ ಮಾಪುಲ್ಯಾರಿಟಿ, ಭಾರತಾದ್ಯಂತದ
ಕೀರ್ತಿ-ಖ್ಯಾತಿ, ಈ ಡಾಕ್ಟರೇಟು, ಈ ಪದ್ಧ

ಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೇನು
ಅನಿಸ್ತದೆ?’

ಈ ನನ್ನ ಪುನಃ ಪುನಃದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮನ್ಸೂ-
ರರು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದ ಉತ್ತರ ಒಂದೇ—

‘ಎನ್ನೆ ಅವರ, ಖರೇ ಹೇಳಬೇಕು ಅಂದರೆ
ಇವು ನನಗೇನೂ ಅನಿಸೋದೆ ಇಲ್ಲ’ ಆಯಿತು.
ಬಹಳಾದರೆ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಹೆಗಲು ಮುಟ್ಟಿ
ಅಲುಗಾಡಿಸಿ, ದೊಡ್ಡದಾಗಿನಕ್ಕು ಬಿಡುವುದು.
ನಾಲ್ಕತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರ ನಿಕಟವರ್ತಿ-
ಯಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಬಂದ
ನನ್ನ ಅನುಭವ ಇದು.

ಸಾಪ್ತಲ್ಯಾರಿಟಿಯ ಹಂಬಲ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ
ಹಪಹವೆಯಿಂದ ದೂರ ಸರಿದು ನಿಂತವರೆ-
ನಿಲುವು ಇದು. ತಾನು ಪೂರೈಸಿದ ತಪಸ್ಸಿನ
ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರ ಮಾತಿದು.

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ಸೂರ್ ಅವರ
ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ

ಕಟ್ಟುವುದು ಅದೇ ಚಿತ್ರ—ಅವನೂ ರಂಗ ಭೂಮಿಯ ನಟರಾಗಿದ್ದಾಗ (ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ) 'ವರ ಪ್ರದಾನ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರ ಪಾತ್ರ!

ಧರ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಗಳ ಮನೋಭೂಮಿಕೆಯ ಮನ್ನೂರರು 'ಯೋಗಸ್ಥ: ಕುರು ಕರ್ಮಾಣಿ' ಎಂಬಂತೆ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯನ್ನು ಯೋಗದ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಸಂಗೀತ ದಿಂದಾಗಿ ಕಲೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನರಿತುಕೊಂಡು ಬದುಕಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಲೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸರಕೆಂದು ಬಗೆದು ಅದನ್ನು ವ್ಯಭಿಚಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದ ಕೀಳೈ ಇವರನ್ನು ಸೋಂಕಿಲ್ಲ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಾಗಲಿ ಯಾರೆ ಆಗಲಿ ತಮ್ಮ ಕಲೆಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದಾಗ ಅವರೊಡನೆ ಅಸಹಕಾರ! ಇದರಿಂದಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಬೀಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೂ ಹಿಂದೆಗಡೆವರಲ್ಲ.

ನಾನು ಮುಂಬಯಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ದ್ದಾಗ ಮನ್ನೂರ್ ಅವರು ರೇಡಿಯೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಫೀ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಅಸಹಕಾರ ನಡೆದಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ ವಿಭಾಗದ ಶ್ರೀ ದಿನಕರರಾವ್ ಅವರು ಮನ್ನೂರರನ್ನು ಮನವೊಲಿಸಲು ನನಗೆ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ತಪ್ಪು ನಿಷ್ಠೆ ಈ ಸತ್ಯಾ ಗ್ರಹ ಯಾವ ರಾಜ್ಯಗೂ ಸಿದ್ಧರಲಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಬರೆದ ಚಲನಚಿತ್ರ ಕಥೆ ಚಂದ್ರ ಹಾಸದ ಚಿತ್ರೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಮನ್ನೂರ್ ಅವರದೇ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನ. ಹಾಡುಗಳ ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಣವೆಲ್ಲ ಮುಂಬಯಿಯ ಶ್ರೀ ಸೌಂಡ್ ಸ್ಟುಡಿಯೋದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನ್ನೂರ ಅವರೊಂದಿಗಿನ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹ ಇನ್ನೂ ನಿಕಟಗೊಂಡಿತು.

ಕಲೆಯ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹಿಸುವ ನಿಷ್ಠುರವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇವರ ಬಾಳು ವೆಯೇ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ.

ಹತ್ತ ವರುಷದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನರಿಗೆ ಇವರ ತಂದೆ ಐದು ವರುಷದ ಬಾಲಕಿಯನ್ನು ಜೋಡು ಮಾಡಿ ಮನೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಐದೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮುತ್ಯೈದೆ ಇಂದಿಗೂ ಇವರ Partner ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಾಗಿಯಾಗಿ ಬಾಳ ನಾಕೆಯ ಚಿಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿ

ದ್ದಾರೆ. ಹದಿನೈದು ವರುಷದ ಹುಡುಗ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ಸ್ವಂತ (ಅಂದರೆ ಬಾಡಿಗೆಯ) ಮನೆ ಮಾಡಿ ಮನೆವಾಕ್ತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳು ಬೇಕಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತ ಶಾರದೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಗುರು ಮುಖೇನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅದುವರೆಗೆ ವಾಮನರಾವ್ ಮಾಸ್ತರರ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಗ್ವಾಲೀರ ಘರಾಣೆಯ ನೀಲಕಂಠ ಬುವಾ ಮಿರಜಕರ ಅವರಲ್ಲಿ 'ಗುರುಕುಲ'ವನ್ನು ಕಂಡರು. ಆದರೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ, 'ವಿಶ್ವರಂಜನಿ'. ಆ ಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಸಾರ, ಸಂಗೀತ ಗುರು ಸೇವೆ ಎರಡೂ ನಡೆದವು. ಎರಡನ್ನೂ ಬಾಯ್ತಾಡಿಸು ವಲ್ಲಿ ಸಾಕು ಬೇಕಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಷ್ಟ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಸಾರ ಕಲಿತರು. ಮುಂದೆ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಯಾಣ-ದೈವ ತೆರೆದ ಹೊಸ ಸ್ಥಿತಿ! ಜಯ ಪೂರ ಘರಾಣೆಯ ಚಕ್ರ ವರ್ತಿ, ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬ್ ಅಲ್ಲಾ ದಿಯಾಖಾ, ಅವರ ಚಿರಂಜೀವ ಮಂಜೀಖಾ ಸಾಹೇಬರಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ, ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ. ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದೆ ಮಂಜೀಖಾ ಸಾಹೇಬರು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಹೋದರ ಬುರ ಜೀಖಾ ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಂದ ರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೊಲ್ಲಾಪುರವು ಖಾನ್ ಸಾಹೇಬ ಅಲ್ಲಾ ದಿಯಾಖಾ ಅವರ ಆಸ್ಥಾನ ವಾಗಿತ್ತು. ಶಾಹೂ ಮಹಾರಾಜರ ಪೋಷಣೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನರು ಸಂಗೀತ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಬಾಳ ಹೋರಾಟ ಒಂದು ರೀತಿಯದಾದರೆ ಇತ್ತ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರು ಬದುಕಿರಲು ನಡೆಸಿದ ಬಾಳ ಹೋರಾಟ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯದು. ಹೀಗೆ ಜೋಡು ಕುದುರೆಯ ಸವಾರರಾಗಿ ಮನ್ನೂರರು ನಡೆಸಿದ ಸಾಧನೆ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನು? ಕಲಾ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ, ಅದರ ಪೂರ್ಣಮೆಗಾಗಿ ಕಷ್ಟ- ನಿಷ್ಠುರಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಅರ್ಪಿತ ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕುವುದೇ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ.

ಈ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಸಫಲತೆಯ ಸಂಕೇತ ವಾಗಿದೆ ಕಾಳಿದಾಸ ಪ್ರಶಸ್ತಿ! ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಸರಕಾರವು ಕಲೆಯ ಮನ್ನಣೆಗಾಗಿ ಕೊಡ ಮಾಡಿರುವ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೇವಲ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗಷ್ಟೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಕೈ ಚಾಚಿರುವುದು ಆ ರಾಜ್ಯದ ವಿಶಾಲ ಧೋರಣೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ

ನನ್ನು ಈ ಕಲಾತಪಸ್ವಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಈ ಬಗೆಯ ಔದಾರ್ಯದ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ತೋರದಿರು ವಾಗ, ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯವು ಇಂತಹ ಒಂದು ಲಕ್ಷದ ಗೌರವ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಯಹರಿಸಿರು ವುದು ಉಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಹೆಸರು ನಿಶಾನೆ ತೋರಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ ರಾಜ್ಯರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವೈಕ್ಯವನ್ನೂ ಬೆಸೆದು ಬೆಳೆಯಿ ಸಲು ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೊಡುಗೆ ಗಳಷ್ಟು ಸಾಧನ ಮತ್ತಾವುದು? ಅದರಲ್ಲೂ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯ ಬಂಧನವಿಲ್ಲ. ಕಲೆಯ ಕೋಟಿಗೆ ಗೋಡೆಗಳಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಸರಕಾರವನ್ನು ಕನ್ನಡಕುಲ ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮುಖ. ಇಬ್ಬರು ಕಲಾವಿದ ರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷವನ್ನು ಇಬ್ಬಾಗಿರುವ ವಿಚಾರ ವನ್ನೂ ಬದಲಿಸಿ, ಇದು ಪ್ರಥಮ ವರುಷವಾದುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತಗಾರರು (ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮನ್ನೂರ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಶಮ್ಮಂಗಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಐಯ್ಯರ್) ಉಭಯ ತರೂ ಸೆಂಚ್ಯೂರಿ ಬ್ಯಾಟ್ಮೆನ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಮನ್ನಣೆಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ತಲಾ ಒಂದು ಲಕ್ಷವೆಂದು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದು ಮಧ್ಯ-ಪ್ರದೇಶ ಸರಕಾರದ ಇಮ್ಮಡಿ ಕೊಡುಗೆಯೆನಿಸಿ ಕೈ ಉದಾ ಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ಸರಕಾರದವರು ಅಖಿಲಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಸುಮಾರು ಮೂರುವೂರು ತಜ್ಞರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಅವರ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತದ ನಿರ್ಣಯ ಗಳನ್ನು ವಡೆದುಕೊಂಡು ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಚುನಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಯ್ಕೆಹೊಂದಿದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಹುಲಿಗಳ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದಾಗ ಕೊನೆಯ ಚುನಾವಣೆ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆಯೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಹುಬ್ಬಿರಿಸಲಾರರು.

ಕಾಳಿದಾಸ ಪ್ರಶಸ್ತಿ! ಅವರ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿ ರುವುದೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷವೆ. ಕಾಳಿದಾಸನಿಗೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೂ ಸಂಬಂಧ. ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಗ. ಹೀಗೆ ಕಾಳಿದಾಸನ ಕೀರ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲಿ ರುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಹೆಮ್ಮೆ.

ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಜಿಯ ಎನ್

ಎನ್. ಅವರ ಹೆಸರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳೆದ ಕಾಲುವಳಿ ಮನದಿಂದಲೂ ಸುರೂಪಿತ. ಅದರಂತೆಯೇ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಶ್ರಾವಕ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ೧೦.೪೬ ಆ. ಸ್ವಾನಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಿಂದ ವಸ್ತು ಎನ್. ಪ ವೇಂಕಟ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಕಾರರೆಂದು ಪ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅವರ ಏ ಥಮ ಏಕಾಂಕ "ಇಲೆವೆನ್" ಇವರಿನ್ನೂ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ದಾ ಗಲೇ ಮೂಡಿಬಂದು, ಹಿರಿಯ ನಾಟಕಕಾರರ ಶಿರಂಗರ ಮೆಚುಗೆ ಪಡೆದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ ಅಪ್ರತಿಮವಾಗಿ ನಡೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳು, ಐದು ದೊಡ್ಡ ನಾಟಕಗಳು, ಅರು ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಹಂಪಿ ಸಂಕಲನಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ-ವಿಮರ್ಶೆ ಪರಿಚಯ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳು ಅವರ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೀಪಕಗಳಾಗಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ನಾಟಕಗಳು, ವಿಮರ್ಶಾಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿವೆ.

ಎನ್. ಅವರು ೧೯೪೬ ರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ವಾಣಿ ಸೇರುವಾಗಲೇ ಎಂ ಎ ಬಿ.ಪಿ. ಪದವಿಧರರು. ಪಿ. ಎಚ್. ಡಿ. ಗಾಗಿ ಕೂಸಾಂವ್ಯಾಸನ ಗದಗಿನ ಭಾರತವನ್ನು ಕೊಲಂಕಪವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದರು. ಅದರ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಪಿ ಹೆಚ್ ಡಿ ಪೂರೈಗೊಳಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂಬೈ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಆಗ ವೇಲ ಗ್ರಾಂಥಿಕರಗಳಿಗಾಗಿ ಇದ್ದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಲ್ಪ ಸಮಯ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಇವರು ಎನ್ನಡ ಲಾವಿದರನ್ನು ಅಯ್ದು ತಂದರು, ಅವರಿಗೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಒಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಅನುಭವ ನಿಚ್ಚಿವಾದರೂ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕರ ಎನ್ನ ತಾರೆ ಎನ್. ೧೯೫೦ ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದೊಡನೆ ಎನ್. ಧಾ ವ.ಡಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದರು,

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸುವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತಿ ಎನ್.ಕೆ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ ಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಜಿ. ನಾರಾಯಣ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತಿ ಶ್ರೀ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಈಗ ಅವರು ನಿವೃತ್ತರಾಗುವವರೆಗೂ ಧಾರವಾಡ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು ಶಾ ವಕರನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯೆ ಅವರು ೧೯೫೭ ರಿಂದ ೬೫ ರ ವರೆಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಬೆಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅದಷ್ಟೇ ಆಗಲೇ ಧಾರವಾಡದಿಂದ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ನೈಮಿತ್ತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲೆಂದೇ ರಚಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಸುಮಾರು ೧೦೦೦೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಗುತ್ತದೆ. ಎನ್ನು ತಾರೆ ಅವರು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರದೀಪಿಕೆಗಳು, ನೂರಾರು ಹಾಡುಗಳೂ, ಗಾಂಧೀ ಗೀತೆ, ಶಾಣಿ ಕುಂದಿದ ಶಾಸ್ತ್ರ (ನಾಟಕ) ಕೂ ಹೃದಯ ಕಣ್ಣೆರೆದಿತ್ತು (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಟಕ) ಮೂರು ಕಲೆ ಮಾರು (ಕಾದಂಬರಿ) ಇವಿಷ್ಟು ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಉಳಿದವೆಲ್ಲ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋಗಿವೆ.

ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೇಖನ ಶಾಶ್ವತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದಿನ್ನೂ ಶೈವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನು ತಾರೆ ಎನ್. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಪಂಡಿತ ಶಾಮರ ರಂಜಕವಾಗಿದ್ದೇಕೆ ಎನ್ನುವ ಎನ್. ಅಂಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗೃಹ-ಗೋಷ್ಠಿ, ಉಭಯಕಂಠಲೋಪರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮೂರು ತಲೆಮಾರು, ಪ್ರಾಣ ಕುಂದಿದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೂಡದೆಯೇ ಕಣ್ಣೆರೆದಿತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಳವಾದ ಜೀವನಾನುಭವ ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಔಪದೇಯವು ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರು ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಕುಲ ಕೋಟಿಗೆ ನಾಡಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಭವವನ್ನು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು

ವುಡಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿವಾಣಿ ಮೂಲಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ, ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಾವ್ಯವಾಣಿಯಿಂದಲೇ ಆರಿಸಿ ದೃಶ್ಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಏದಕ್ಕಿಣದ ಸಾಧು ವೇದಾಂತಿಗಳು ಮೂಲಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಕ ರಾಚಾರ್ಯ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ, ಬಸವೇಶ್ವರರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಂಭೂಮಿಯ ವೈಭವ ತೋರಿಸಿ ಒಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ದೊರೆತ ಅವಕಾಶ ಮಾತ್ರ ದಿಂದ ಎನ್. ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಮಿತಿ ಅವರಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಿಲ್ಲ. ಸೇವಾ

ದ. ಲ. ಕೆರೂರ
ಧರ್ಮ ಪರಮ ಗೃಹಣ ಇನ್ನು ಅವರು ಇದೇ ಅಗಸ್ತ್ ೨೦ ೪೧ ನೇ ದಿನಾಂಕದಂದು ಸೇವಾನಿವೃತ್ತರಾದ ಬಳಿಕ ಏಜನಾದ ಸ್ವಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎನ್. ಹಾಸ್ಯ ನಾಟಕಕಾರರು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ರೂ. ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರೂ ಹೌದು. ಆ ಭಾಷೆ ಸಿ ಗಳೂ ಹೌದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಅತನ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯ ಬರೆದಿರುವ ಇವರ ಕೃತಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇವರ ಅಖಂಡವಾದ ಅನುಸರಣೆ ವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಷ ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಅವರ ಸೇವಾನಿವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶ ವಾಣಿಯ ಶ್ರಾವಕರಿಗೆ ನಿರಾಸೆಯಾದರೂ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ ಇನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತೆಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಾರಾಧಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲೆಯೇ ಅವರ ಕೋಣೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು, ಗೋಡೆಗಳೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಓಡುವವರೆಗೆ ಗೋಡೆಗಳಿಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೇ ತೂಗುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯೆ ಮಂಡೆ ಒಂದು ಮೇಜು ಒಂದೆರಡು ಪುಟ, ಕುರ್ಚಿ, ಸದಾ ಪುಸ್ತಕ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಊಹುಂ, ಹೊರಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಜೀವನದ ಒಳಪಡದ ಗಣ್ಣಿಲ್ಲ ಭೇದಿಸಿ ನೋಡುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅವರಿಗೆ ಇದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಹಿತವಾಗಿದೆ ಇನ್ನು ಅದೇ ಕಲ್ಪಾಣಿಕವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಪ ಹಿಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರಣರಂಗಕ್ಕಿಳಿದ ಬೆಳವಡಿ ಮುಲ್ಲಮ್ಮ

ಬೆಳವಡಿ ಮುಲ್ಲಮ್ಮ ಕುಮಾರನೇ
೨೫ ಜುಲೈ ೧೯೨೭ ರಂದು ಬೆಳವಡಿಯಲ್ಲಿ
ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ನೆರನೇರಿತು.
ಉತ್ತರಾಂತ್ಯ ಸಿ. ಬಿ. ಡಿ.
ಜಿ. ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ
ಸೌರಾಡಳಿತ ಸಚಿವ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ,
ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ವೈರಿಗಳಿಲ್ಲ ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನನಾಗಿದ್ದ ಛತ್ರ
ಪತಿ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಡುಗಿಸಿದ
ವೀರ ರಮಣಿ, ಕನ್ನಡದ ಬೆಳವಡಿ ಮುಲ್ಲಮ್ಮ.
೧೯೨೨ ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರ
ಮಣಕ್ಕೆಂದು ಬಂದ ಶಿವಾಜಿಯ ವಿರುದ್ಧ
ಕತ್ತಿಹಿರಿದ ವೀರ ಮಹಿಳೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ವೀರರಿಲ್ಲ
ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದ ಮರಾಠಾ ಸೈನಿಕರು,
ಮಲ್ಲಮ್ಮಳ ಶೌರ್ಯದ ಮತ್ತು ರಣರಂಗ
ತಂತ್ರದಿಂದ ರಣಹೀನಿಗಳಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ
ಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಲ್ಲಮ್ಮ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು; ಆದರೆ
ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಮುನಿದರೆ ಏನು ಮಾಡ
ಬಲ್ಲಳೆಂದು ಶಿವಾಜಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ
ಕೊಟ್ಟಳು.

ಸೌಂದರ್ಯದ ಗಣಿ

ಮುಲ್ಲಮ್ಮ ಸ್ವಾದಿ ಮನೆತನದ ರಾಜ
ಕುಮಾರಿ. ಮಧುಲಿಂಗನಾಯಕ ಅವಳ ತಂದೆ
ಸ್ವಾದಿ ಮನೆತನದಿಂದ ಮುಲ್ಲಮ್ಮ ಬೆಳವಡಿ
ಈಶ್ವರ ಪ್ರಭುವನ್ನು ವರಿಸಿದಳು. ಮುಲ್ಲ
ಮ್ಮಳ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಮಾಳ
ವಾಡ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: "ಸಾಮಾನ್ಯ
ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಎತ್ತರದ ನಿಲುವು, ಅದಕ್ಕೆ
ತಕ್ಕ ಮೈಮಾಟ, ಹಾಲುಕನೆಯ ಮೈಬಣ್ಣ,
ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಅಪಾರ ಕೇಶರಾಶಿ, ತಿದ್ದಿ
ತೀಡಿದ ಹುಬ್ಬು, ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಹೊಳೆವ
ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಉದ್ದ ಮೂಗು, ಮೂಗಿ
ನಲ್ಲಿ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಮದ ನತ್ತು, ರಾಜಗಂಭೀರ
ಮುಖ, ಕಿವಿಯ ತುಂಬ ಮುತ್ತಿನ ಕರಾ
ಭರಣಗಳು, ವಜ್ರದ ವಾಲಿಗಳು, ನೀಲಿ

ರೇಶಮಿಯ ಜರದಂಚಿನ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು
ವೀರಗಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದಳು. ಅರಬಿಸ್ತಾನದ ಬಿಳಿ
ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಹೊರಟಿದ್ದಳು. "ನಡಕಟ್ಟಿ
ನಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ, ಹಗಲಿಗೆ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳಿದ್ದವು.
ಇವಳನ್ನು ನೋಡಲು ಸ್ವಾದಿಯ ಜನ ಸಾಲು
ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು." ಇಂತಹ ಸೌಂದರ್ಯದ
ಗಣಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದ ಈಶ್ವರಪ್ರಭುವೂ
ಮಹಾ ಸಾಹಸಿ. ಅವ ಹುಲಿಗಳನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವ ವೀರನಂದೇ ಪ್ರಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ.

ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವ

ಬೆಳವಡಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೈಲಹೊಂ
ಗಲ ತಾಲೂಕಿನ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿ. ಮಲ
ಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ಬಲದಂಡೆಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ
ಸುಮಾರು ೭-೮ ಕಿ. ಮಿ. ದೂರದ ಹಳೆಯ
ಗ್ರಾಮ. ೧೭ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿ
ಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ವೀರ ಮಹಿಳೆಯಿಂದ
ಇದು ಒಮ್ಮಂದೊಮ್ಮಲೇ ರಾಜಕೀಯ
ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯಿತು.

ಬೆಳವಡಿಯ ಕೋಟೆ ಮಣ್ಣಿನ ಕೋಟೆ.
ಅಭೇದ್ಯವಾದದ್ದು. ಶಿವಾಜಿ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಾ
ಭಿಷೇಕದ ನಂತರ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿದ
"೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಸೇನೆ ಕಡಪಾ
ಕರ್ನಾಟ, ಶ್ರೀಶೈಲಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ
ಮುಂದೂರಿದು ಜಿಂಜಿ, ವೆಲ್ಲೂರು, ಅರಸೀ
ಕೋಟೆಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಬಳ್ಳಾರಿ,
ಹೊಸಪೇಟೆ, ಶಿರ್ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶ
ಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತಲ್ಲದೇ, ಧಾರ
ವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗದಗ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರ, ಮುಳ
ಗುಂದ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಳವಡಿ,
ತೊರಗಲ್, ಪನಶಾಳ ಮೂಲಕ ರಾಯಗಡಕ್ಕೆ
ಹೋಯಿತು." (ಡಾ|| ಎಸ್. ಎಲ್. ಶಾಂತ
ಕುಮಾರಿ ಅವರು ಬರೆದ ಲೇಖನದಿಂದ) ಆಗ
ಶಿವಾಜಿಯ ಸೇನೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಪ
ಗಾವಕ್ಕೆ ೧೪ ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ
ಬೆಳವಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಬೆಳವಡಿಯ
ಸೇನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿತು.
ಮರಾಠ ಸೈನ್ಯ ಬೆಳವಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ
ಲೂಟಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಈಶ್ವರಪ್ರಭು
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತ. ಮರಾಠ ಸೈನ್ಯ ಬೆಳವ

ಡಿಯ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿತು. ಕೋಟೆ
ಮರಾಠ ಕೈವಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ದಾದಾಜಿ
ಮಹಾಡಕರ ಎಂಬ ಮರಾಠ ಸರದಾರ
ಕುಟಿಲ ತಂತ್ರದಿಂದ ಕೋಟೆಯ ಸಮೀಪದ
ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದ. ಬೆಳವಡಿಯ ಸೈನಿ
ಕರು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಂದಿಸುವ ಕಾರ್ಯ
ದಲ್ಲಿವಾಗ ಸೈನ್ಯ ಕೋಟೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಈಶ್ವ
ರಪ್ರಭು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲೇ ಅಸುನೀಗಿದ
ಇದನ್ನರಿತ ತಕ್ಷಣ ದೇಸಾಯಿಣಿ ಮುಲ್ಲಮ್ಮ
ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಕುದುರೆ, ವಿದಳಳು; ಮರಾಠ
ಸೈನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಹಸದಿಂದ ಕಾಯ್ದಳು.
ಮರಾಠಾ ಸೈನ್ಯ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿ
ಹೋಯಿತು.

ಆದರೆ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತೆ ಬೆಳವಡಿ ಮುತ್ತಿತ್ತು.
ಮುಲ್ಲಮ್ಮ ಅಂಜಲಿಲ್ಲ; ಅಳುಕಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಗೆ
೨೭ ದಿನಗಳ ಕಾಲ. ಮರಾಠ ಸೈನ್ಯದ
ಮುತ್ತಿಗೆ. ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಹಾರ ತೀರ
ಲಾರಂಭಿಸಿತು; ರೌದ್ರಾವತಾರ ತಾಳಿ
ಮುಲ್ಲಮ್ಮ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೊರ
ಬಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ದಾದಾಜಿ ಸರದಾರ ಆಕೆ ಕುಳಿ
ತಿದ್ದ ಕುದುರೆಯ ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿ
ಸಿದ. ಮುಲ್ಲಮ್ಮ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು ಕಾದಿದಳು.
ಮರಾಠರು ಅವಳನ್ನು ನೆರೆ ಹಿಡಿದು ಶಿವಾ
ಜಿಯ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ

ಶಿವಾಜಿ ಮುಲ್ಲಮ್ಮಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ
ಕೈದಿಯಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಈ ವೀರ ಮಹಿಳೆ
ಯನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡ ಎರಡು ಹಳ್ಳಿ
ಗಳನ್ನು ಉಂಬಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ.
ತಾನು, ಮುಲ್ಲಮ್ಮಳ ಮಗನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ
ನೆಂದೂ ಮಾತುಕೊಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಮುಲ್ಲಮ್ಮ
೩೫ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿದ್ದಳು. ೧೭೫೩
ರಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಲಮ್ಮ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದಳು.
ಹೀಗೆ ಬೆಳವಡಿ ಸಣ್ಣಹಳ್ಳಿ ಮುಲ್ಲಮ್ಮಳ
ಕಲಿತನದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೆಹಾಶೆಯ ಮೇಲೆ
ಮೂಡಿತು. ಮಿಂಚಿಹೋದ ವೀರ ಮಹಿಳೆ
ಯರಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಲಮ್ಮಳಿದ್ದು ಯಾವಾಗಲೂ
ಮೇಲಿನ ಹೆಸರು.

The Indian literary scene – 2

The press, the readers and the books

TRADITIONALLY, the Indian community has never been a book reading community. Whatever levels of "revealed" knowledge the people aspired to, they achieved by "listening" to speakers set apart to do the job – the brahmins.

The impact of newly imported printing technology had some odd results as far as the Indian community was concerned. The people were civilised and cultured but they were hardly literate. Even Veda Vyasa who is said to have composed the *Vedas*, the *Mahabharata* and some of the *Puranas*, could not write what he composed; he had to call in, if we believe the legend, Shri Vinayaka to help – who was obviously "lettered", in the modern sense of the term.

Book publication had not made any great strides even when Indians were being educated in English and dreaming of freedom as a political goal. They depended more on periodicals and magazines rather than on printed books. The growth of the periodical press in India produced results quite different from those in European countries where people had a background in literature before they succumbed to the influence of the periodical.

Persons connected with periodicals and magazines became "professionals", a process which accelerated rather alarmingly after Independence. There was no comparative professionalisation of the book writer who was still saddled with the romantic image of the author, a

superimposition on the image of the wise *rishi*, an idea long prevalent in India. Books were printed in thousands and achieved sales of 5,000 or 6,000 at the most; but periodicals and magazines were staggeringly successful in a country growing more and more literate.

The literary renaissance in India, again a result of the immediate impact of the British presence, never caught up with the growth of the periodical press with its direct appeal to nationalism and the call to

of them are based on a political ideology which was relevant to those times.

In one sense, all great literature has something of the journalistic, the political and the timely in it. Rama and Sita could have been ideal representations but the story of Rama sending his wife to a second exile on the word of a washerman smacks of sensational journalism. Homer might have had a mighty theme – the fall of a superior civilisation to the barbarian

In Tamil Nadu, as much as in other regions in India, it is the periodical press which is far in advance of the so called literary press. Not only the influence but the number of readers flocking to read vapid journalism is far greater than the number that goes in search of books. The fiction writers recognised in Tamil-speaking areas are *ipso facto* the serial writers for weekly magazines; the practitioners of the serious art of fiction, such as we might still have, go unrecog-

In the second of the series of articles on the Indian literary scene, KANNA SUBRAMANYAM traces the rapid growth of the periodical press in India, the readership preferences of an increasingly literate audience and the negative effect this has had on the output of serious writers.

action to achieve political freedom. Tilak, Mahatma Gandhi, Jawaharlal Nehru and others were sustained in their influence and overall effectiveness by the spoken word and by their writings in journals, rather than by the books they wrote which reached comparatively few readers.

Writers in the languages were similarly affected. Rabindranath Tagore as well as Prem Chand and Subramania Bharati as much as Kumaran Asan and others, opted for immediate appeal and efficacy, rather than for eternal value, bringing their writings in line with the writings of the best of our political leaders, such as Gandhi and Nehru. Prem Chand might have written novels and short stories, but the best

Greek hordes – but the epic itself begins with a trivial incident – the refusal to hand over a slave girl to Achilles. Dante might have written one of the most intellectual of the world's epics, but he consigned to hell all the enemies he could name in Florence. And in Subramania Bharati, we value the vigour and topicality of his writing more than his other non-poetical qualities.

All this is not to belittle journalism but to recognise periodical writing as a power – one of the powers behind the modernisation of India. But more than in other countries, the periodical press has had a larger share of influence on all types of writing in India, including literature.

nised.

There is another factor on the literary landscape that might escape the notice of the casual observer – the position of English and English writing, and the English writer in India. That the literary renaissance was a result of English education, on our forefathers, goes without saying. The Bengali pioneers were proud of being identified as the Indian Miltons, Shelleys, Scotts, and so on. They were most loyal to the British in this, if in nothing else.

Loyalty to the English idea of literary excellence persists even today. Even our public institutions and political models are based on English institutions; our ideas of justice and fairness are derived from

Premchand and Subramania Bharati: political, timebound ideologies

the practice of British jurisprudence. Our mass media models itself on British journals and periodicals.

Both Mahatma Gandhi and Jawaharlal Nehru used the English language to some purpose, and the creative writers of fiction in English – Mulk Raj Anand, R. K. Narayan, Raja Rao, S. N. Ghose, in that order – achieved their first and later successes in England, before they were recognised in India. In fact, few people had read them in British India.

During the early decades of the literary renaissance, the writers had a very definite goal, a purpose to their writing, a fancied Hindu resurgence in spirit and actuality. By

the time Gandhi came onto the scene, the purpose had become more humanitarian than Hindu. And by the time freedom was achieved, the causes that writers had espoused had worn thin. And almost within a decade of Independence, all writers were tarred by the same brush of cynicism such as never before.

Swinging between two fairly undefined aims – the old moralistic *dharmaic* idea and the present humanitarian, scientific, analytical one – the Indian writer of today never acknowledges either of the aims overtly or covertly, and shifts from one to the other as it suits him. The past that he knows is the English

past; even the European past is modified for him through English eyes. He might be dimly aware that he himself has a glorious past in letters, but he is not sure he has any "useful" past. He had made no attempt to use it for any literary purposes of his own. He competes with an imaginary writer born in India but with roots in Europe or in England or in the US.

There is an uneasy feeling that writers did better during the years of the freedom struggle. After freedom, the writers seem to have lost an ideal to strive for and have instead hankered after popular acclaim with work that is of mediocre quality. In fact, in all the languages in India – not excluding

Bengali, Hindi, Malayalam and Tamil – the best known works are never intrinsically the best; the mediocre, the meretricious and the most sensational always come to the fore.

The scene is leavened with an inordinate refusal to look critically at the remote and recent past, as well as the immediate present. The lack of standards in appreciation or insight among academics is appalling, equalled only by the accelerating fall of standards which the public imposes on all its writers. The 38 years of freedom have seen a decline in standards in writing all over India, helped by the academics and the press in particular.

The Gandhian revival

Mahatma Gandhi: a vision still valid

THUS SPAKE BAPU OR DIALOGUES BETWEEN GANDHI'S SPIRIT AND THE SCRIBE

by M. L. Gujral
Gandhi Peace Foundation, Rs 100
GANDHI: THE MAN AND MAHATMA

by Shri Ram Sharma
Rajan, Chandigarh, Rs 110
GANDHI AND HIS CONTEMPORARIES

by P. C. Roy Chaudhury
Sterling, Rs 125
NEW INTERNATIONAL ECONOMIC ORDER: A GANDHIAN PERSPECTIVE

by Anurag Gangal
Chanakya, Rs 100
HIND SWARAJ: A FRESH LOOK

edited by Nageshwar Prasad
Gandhi Peace Foundation, Rs 100
NONVIOLENT REVOLUTION IN INDIA

by Geoffrey Ostergaard
J. P. Amrit Kosh, Sevagram and
Gandhi Peace Foundation, Rs 150

GANDHIAN NONVIOLENCE:

by Michael W. Sonleitner
Abhinav, Rs 55
A GANDHIAN THEOLOGY OF LIBERATION

by Ignatius Jesudasan
S. J., Orbis Books, Maryknoll, New York, \$ 10.95

LEVELS OF SATYAGRAHA

by Michael W. Sonleitner
Abhinav, Rs 55

A GANDHIAN THEOLOGY OF LIBERATION

by Ignatius Jesudasan
S. J., Orbis Books, Maryknoll, New York, \$ 10.95

AN astounding phenomenon in the last few years has been the revival – or, in theological idiom, the resurrection – of Mahatma Gandhi and his message throughout the world.

To some extent, the sudden popularity of the Gandhian vision, cutting across race, class and geographical barriers can be attributed to Richard Attenborough's film, *Gandhi*.

The eight volumes, published in the last two years, inevitably of varying quality, reflect the spell Gandhi has cast on us in the mid-'80s. For an appreciation of these books, it is best to group them under three heads – populist,

politico-economic and philosophical.

In the first category are the books by M. L. Gujral, Shri Ram Sharma and P. C. Roy Chaudhury, addressed primarily to the youth, or rather the post-Gandhi generations. Gujral's "imaginary conversations" with Gandhi are preceded by and end with a somewhat pedantic "prolegomenon" and an "epilogue". Written for schoolchildren, it is a veiled indictment of our current thought-processes, modes of life, and cultural attitudes. The broad themes are spirituality, including god, truth, religion and nonviolence; educational reforms; and nonviolent direct action. Whatever the author attributes to Gandhi is in the main accurate but who cares? Not the so-called Gandhians. Nor, indeed, the non-Gandhians. But it does signal the mythical resurrection of Gandhi in the midst of the horrors of industrialisation, consumerism and hedonism.

Like Gujral's book, Sharma's study, which is readable and lucid, is also directed to the youth of today. It presents the reader with "disconnected anecdotes about Gandhi", interspersed with a rich string of quotations and proverbs. Sharma's thesis is that "Gandhi's philosophy or his role as a politician does not evoke as much interest among the youth as the details of his personal life." He calls Gandhi "a legendary figure", the "latest embodiment .. of (the) Buddha and Christ". A heroic attempt is made to reinterpret the essence of Gandhi's message who, says the author, was "at times abused as a blasphemous imposter". Hard words but now outdated.

For Roy Chaudhury, not merely Gandhi but his contemporaries as well, are of relevance today. He gives us sketchy, capsule biographies of 43 of them, who were either his comrades-in-arms or political opponents. Whether they were in step or out of step with Gandhi is not really important. It merely reinforces the view that the first half of the 20th century witnessed the rise of scores of great thinkers.

Among the politico-economic Gandhian volumes, Gangal's is assuredly a novelty, though much of what he writes is familiar to most analysts. However, he tries to find similarities between Gandhian views and the current debate on a "North-South dialogue". The Gandhian model of development, excluding mechanisation and modernisation, which dehumanised society, is well-known. The prevalent system of development, the author argues, is itself creating poverty and unemployment and, to that extent, is anti-Gandhian. Foreign aid to poor countries should be voluntary, a form of moral obligation by rich donor countries. The Gandhian strategy, interpreted simply, rests on the by now exploded dogma that "we (the poorer nations) are many and they (the rich ones) are few".

But does the majority view prevail? Gandhi did not endorse the idea of trusteeship in international affairs, because it implied hegemonism of stronger nations. All this is too simplistic for a complex, complicated, feuding, distrustful community of nations.

The series of papers and summaries of interventions at a seminar, organised by the Gandhian Institute of Studies, Varanasi, in April 1982, on *Hind Swaraj*, one of the earliest, seminal works of Gandhi, written in 1910, puts across the thesis that in no case should machinery, technology, scientific progress and statism be allowed to erode individualism and subordinate human beings to external agencies. To what extent it offers us "a fresh look" is hard to discover but it does focus on an exposition of it by Gandhi himself in October 1945. In a letter to Nehru, Gandhi wrote: "I believe that if India, and through India the world, is to achieve freedom, then sooner or later we shall have to go and live in the village in huts, not in palaces. In this village of my dreams, the villager will not be dull .. he will be all awareness. Everyone will have to do body labour. Perhaps there will even be railways and also post and telegraph offices."

Geoffrey Ostergaard's study is a smooth transition from the two politico-economic books on Gandhism to frankly political, or rather polemical, work. While tracing the origin of the theory of nonviolence and the Quaker movement of 1661, it deals elaborately with the post-Gandhi period of 1948-'82, and the socio-political power struggles in India during this period. Ostergaard is concerned with the spiritual, intellectual, sociological and political odyssey of Vinoba Bhave and Jayaprakash Narayan, their convergence and divergence over a period of nearly four decades. He suggests that Bhave believed not so much in democracy as in consensus, and that the Sarvodaya movement was riven with factions.

Somehow the "politics" of people's power was on a collision course with the "politics of politicians". An amazing saying quoted is that "Vinoba was a politician and J. P. a saint" – the reverse of the popular images of these friends and followers of Gandhi. The fact is that in the application of the Gandhian principles to politics, there was an unmistakable lust for power and patronage which negated Gandhian tenets. As a foreign observer, Ostergaard has shown an exceptional grasp of the many streams and layers of thinking and of personality cults in the '70s.

The remaining three philosophical works, each starting its disquisition from a different angle, now testify that the Gandhian legacy, with its millions of words, does have a coherent, cohesive, consistent character.

In terminology that is philosophical, Sonleitner emphasises

that satyagraha should be understood in terms of truth, love and suffering, within a three-fold frame of secular, religious and mystical needs. Throughout his life, Gandhi continued to discover greater truths which supplanted the lesser truths, his journey thus being from truth to truth in the conduct of human affairs. Only power based on love had an enduring value. To some extent, fasts had ingrained elements of compulsion and coercion, but they also "converted (or convinced) the British rulers of the wrong they have done to India". Gandhi's strategy was to avert "the brutalisation of human nature". The supreme law of life is the "soul force" outside the body. Gandhi, a Vaishnava, believed in dualism, and he conceded "the existence of evil, (simply because) to account for (it) by a rational method .. is to be co-equal with god. I call god long-suffering and patient precisely because he permits evil in the world. I know that he has no evil in him and yet if there is evil, he is the author of it and yet untouched by it."

This is fatalism at its best – a source of solace to suffering humanity but not, Gandhi would have asserted, an encouragement to the evildoer.

It is the privilege of philosophers to be starry-eyed but sometimes dreams come true, too. Ignatius Jesudasan, an Indian Jesuit priest, looks back with hope and spells out the theology or religious content of Gandhi's struggle for liberation, not merely political or economic but also moral. One of the most readable books, it rightly points out that though Gandhi did not produce "a formal systematic theology of liberation", he contributed to the liberation theologies, his focus being on the formulation of a strategy of *swaraj*, theory of action, vision of a liberated society, and a critical alternative to both nominal democracy and totalitarian class war.

Jesudasan begins his dissertation with Karl Marx, not with Christ. He admits that in some respects Hinduism greatly surpassed Christianity, and that the Gandhian vision is a "challenge" to Christianity. The reinterpretation of common Gandhian precepts such as *swaraj*, peasant reforms, need for the victory of right over might, and the potency and vitality of the "still, small voice", is refreshing and novel.

The growing relevance of Gandhi, whose life and works are unquestionably of epic dimensions, is clearly a response to the times. For can the stoutest among us deny that we seem to be just a moment away from nuclear destruction? Poverty, hunger and disease, simultaneously with affluence, brutality and vice, we have seen before. But today, we face the prospect of total annihilation of plant, animal and human life. Perhaps the Gandhian vision, as spelt out in populist, politico-economic, and philosophical terms can rescue us. If only for this reason, these books, mixed and of uneven quality, deserve our commendation.

Shyam Ratna Gupta

THE SOLE SPOKESMAN:
Jinnah, the Muslim League
and the demand for Pakistan
by Ayesha Jalal

Cambridge University Press, Rs. 150
Distributed by Orient Longman

DR Ayesha Jalal, Fellow of Trinity College, Cambridge, is not on a mission of debunking. But her outstandingly able work with its incisive analysis, based on primary source material, most of it unearthed for the first time, should disturb the repositories of conventional wisdom in both India and Pakistan alike. It confirms irrefutably what was evident from available documents — Jinnah did not want Pakistan. It was a bargaining counter to be exchanged for the real goal of equality in status, not necessarily parity in numbers, in the Indian Union. He dreaded the Pakistan of today. Its birth was no achievement but a defeat, a perversion of his real objective. How did

In an unpublished draft of the League's Working Committee's Resolution of October 22, 1939, immediate independence for India was demanded on the basis of a "confederation of free states" in which "the rights and interests of all communities and interests shall be adequately safeguarded". Whatever happened to make the League adopt a Resolution at its Lahore session on March 25, 1940 demanding partition?

The Working Committee had set up a sub-committee to draft a constitutional scheme. There are no records of the sub-committee, alas. But the author's analysis of the elements which produced the weird mix is the best so far. Sadly the hint of an Indian Union in the last paragraph of the Lahore Resolution was missed by all, save Dr B. R. Ambedkar. It directed the League executive to frame a scheme for partition "providing for the assumption finally, by the respective regions, of all the powers, such as

Pakistan was not his goal

such a turn of events, so full of tragic consequence, come about?

As Dr Jalal points out, "the most striking fact about Pakistan is how it failed to satisfy the interests of the very Muslims who are supposed to have demanded its creation". The partition of Punjab and Bengal, the main centres of Muslim population, deprived Muslims of the benefit of undivided provinces. Fertile areas went to East Punjab and Calcutta to West Bengal. No words can be adequate to describe the misery it inflicted on Indian Muslims or the ruin it wrought on the ideal of an undivided India, the dream of generations of freedom fighters. "How did a Pakistan come about which fitted the interests of most Muslims so poorly?" asks Dr Jalal.

Jinnah's immediate objective, after the Congress gave him short shrift in the wake of its electoral triumph in 1937, was to build up the Muslim League and acquire representative credentials so that he could negotiate on an equal footing with the Congress. Instead of Constitution-making based on the counting of heads; he sought a negotiated national pact. He had to offer his alternative. Jalal reveals how he came to plump for Pakistan.

defence" etc. — an interim all-India Union was tacitly conceded.

Chundrigar, a Leaguer close to Jinnah, told H. V. Hodson, the Reforms Commissioner, in April 1940 that the object of the Lahore Resolution was not to create "Ulsters" but to achieve "two nations... welded into united India on the basis of equality". It was, he added, an alternative to majority rule not a bid to destroy India's unity. Jinnah himself told Nawab Mohammed Ismail Khan, one of the few who thought for himself, in November 1941, that he could not come out with these truths "because it is likely to be misunderstood especially at present". But, "I think Mr Hodson finally understands as to what our demand is." Hodson regarded it as a bid for a set-up on "equal terms" motivated by the fear that Muslims might be reduced to being "a Cinderella with trade union rights and a radio in the kitchen but still below stairs".

Unfortunately the author's work does not take note of Professor R. J. Moore's work, published in 1983, in which he refers to a file in the Jinnah Papers in the government of Pakistan's archives containing his correspondence with Cripps in 1942

M. A. Jinnah

on "the creation of a new Indian Union". Significantly it is still embargoed.

Jinnah never spelt out the implications of Pakistan. The Congress helped him by not pressing for the details either. Where was the "scheme" mentioned in the last para of the Lahore resolution? It would have been brought home in Punjab and Bengal in the 1945 general election that a vote for the League was a vote for the partition of the Provinces.

Jinnah emerged from the poll with his representative status established. At his very first meeting with the British Cabinet Mission on April 4, 1946, he demanded partition only to concede foreign affairs, defence and communication to the centre.

On April 25, 1946, he was offered two alternatives — the Pakistan as it came to be established in 1947 and an Indian Union superimposed on groups of Muslim provinces. Jinnah rejected the first and said he would consider the second if Congress did the same. His own proposals of May 12 envisaged not Pakistan but a confederation.

The Congress, however, had set its heart on a strong Union. The mission propounded its scheme on

May 16, 1946, rejecting Pakistan and plumping instead for a Union confined to defence, foreign affairs and communications and based on groups of provinces. It was, however, an "organic" union with enormous potentialities for growth.

Jinnah accepted it. Gandhi condemned grouping immediately and persisted in the opposition till the end. The Congress professed to accept the plan but so quibbled on grouping as to wreck the proposals.

In an interview with Dr Jalal in 1980, Mian Mumtaz Daultana said that Jinnah never wanted a Pakistan which involved the partition of India and was all in favour of the Mission's proposals.

At the heart of the Congress-League divide lay not only conflicting visions of the Union but clashes of personality which do credit to none involved. In his jail diary, Nehru expressed readiness even to partition if only to get rid of Jinnah. If as early as June 10, 1946, he could say that he "did not think that Mr Jinnah had any real place in the country" he meant clearly that he would not accept him as a partner in the Union.

Jinnah, on the other hand, while using Pakistan as a bargaining coun-

ter, was excessively confident that "the Congress would never willingly accept the outright partition of India". It would accept partnership. Also, he thought, mistakenly, that there was yet time for the final decision.

Little did the Congress realise that if it had unequivocally accepted the Mission's plan it would have strained Jinnah's hold on his followers, who were dismayed at his acceptance of a Union.

On March 8, 1947, before the Mission's Plan was formally declared dead, the Congress Working Committee passed a resolution demanding the partition of Punjab and Bengal on communal lines. It is vain to suggest that the partition of India five months later was forced on the Congress. It preferred that to a loose Union based on grouping of provinces sharing power with the League at the Centre. On March 13, Krishna Menon sent Mountbatten, who had yet to arrive in India, a proposal for the partition of India subject to that of Punjab and Bengal as well. Sardar Patel told Mountbatten in so many words on April 25, 1947, that if the League did not accept the Mission's proposals — as the Congress interpreted it — the "Congress desired partition". By then Mountbatten was also convinced that Jinnah "might be right" in thinking that the Congress did not intend to work the Mission's Plan "fairly". Yet he did not try seriously to persuade the Congress to accept the plan honestly.

Dr Jalal's opinions would displease very many. "It was Congress that insisted on partition. It was Jinnah who was against partition". Nehru told Mountbatten on May 1, 1947, that Gandhiji had accepted "the principle of partition" provided it involved "the partition of Bengal and Punjab".

Dr Jalal, however, underestimates the havoc wrought by the poisonous two-nation theory and the impact of Jinnah's abrasive style and rhetoric. They undermined his own strategy which sought partnership, not partition. Besides, if the Mission's Plan was an achievement, as Jinnah called it, was it wise to allow it to be jettisoned by Congress' reservations? Could not Jinnah have saved the whole by some concessions on Assam?

On March 8, 1947, the Congress invited the League to negotiate on the basis, tacitly, of partition. Jinnah ignored the offer. Could he not have sought parleys with the Congress directly in June 1946 to save the Plan, the last hope of India's unity and the best assurance of the Muslims' own interests?

The fact that the work does not raise these questions detracts not a whit from its worth as far and away the best study on the subject yet to appear.

A. G. Noorani